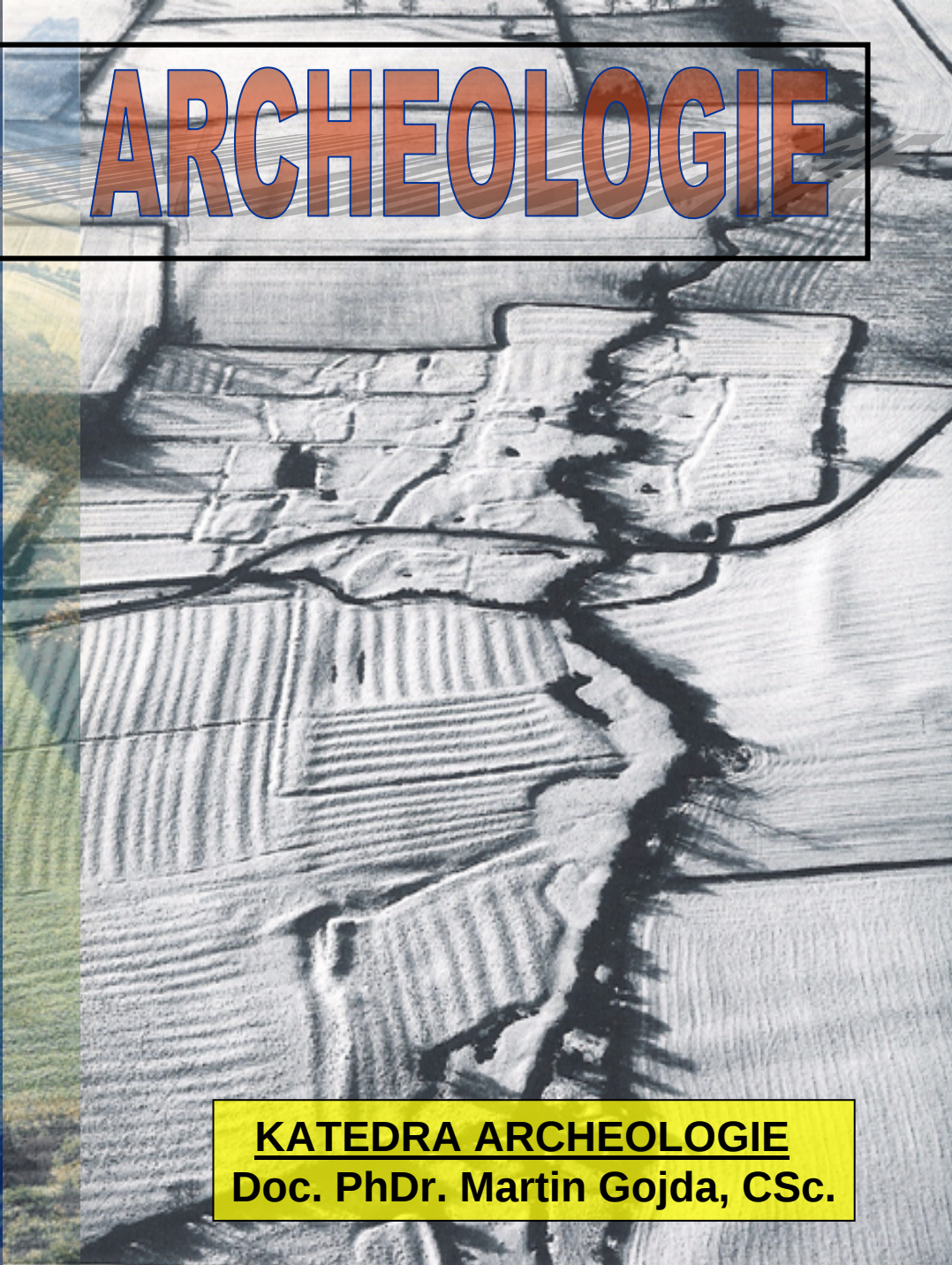

KRAJINNÁ

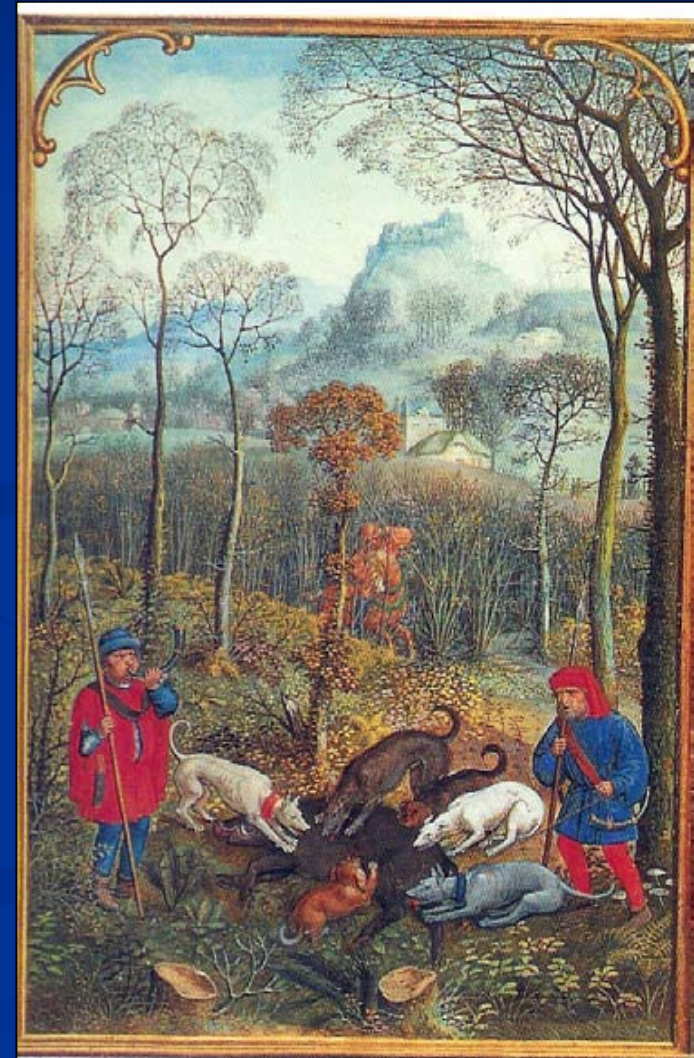

ARCHEOLOGIE

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA
Fakulta filozofická

KATEDRA ARCHEOLOGIE
Doc. PhDr. Martin Gojda, CSc.

15. – 16. KRAJINA STŘEDOVĚKU a NOVOVĚKU

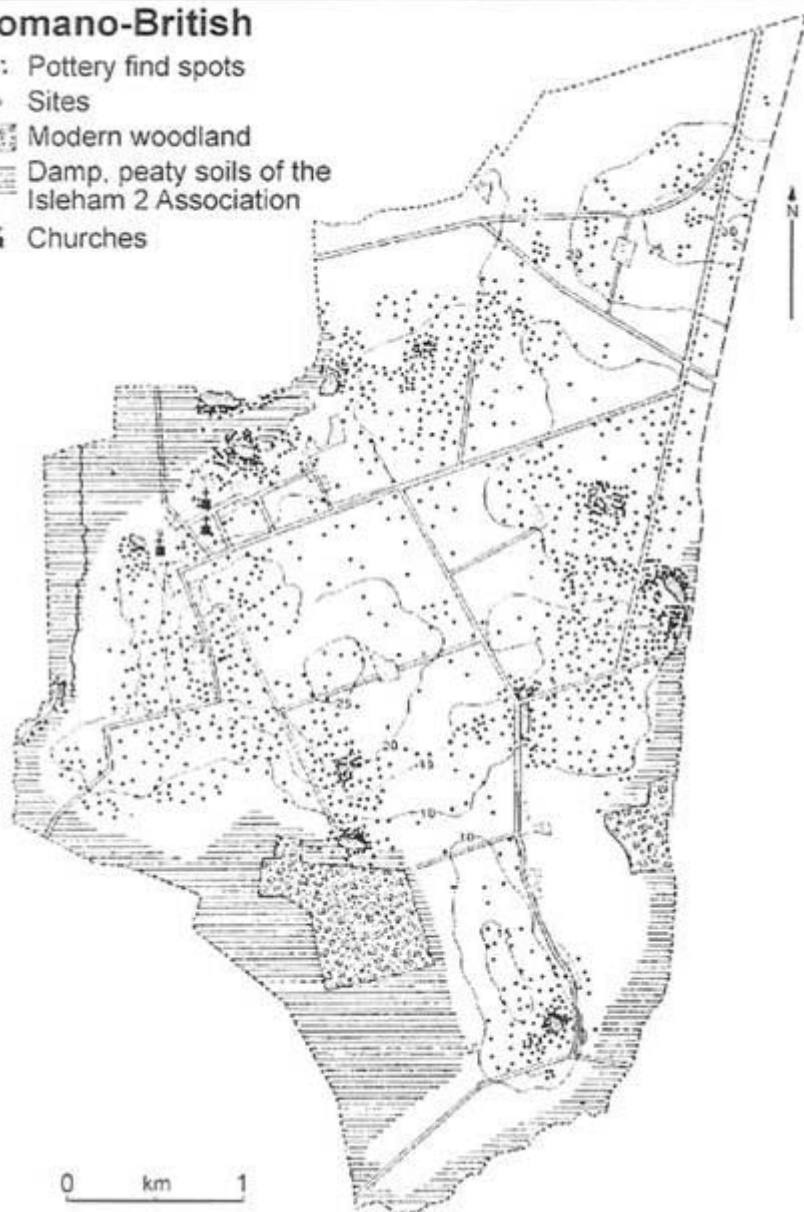
Rybník u zaniklé středověké vesnice

Změna hustoty osídlení:

doba římská X 6. – 7. stol.

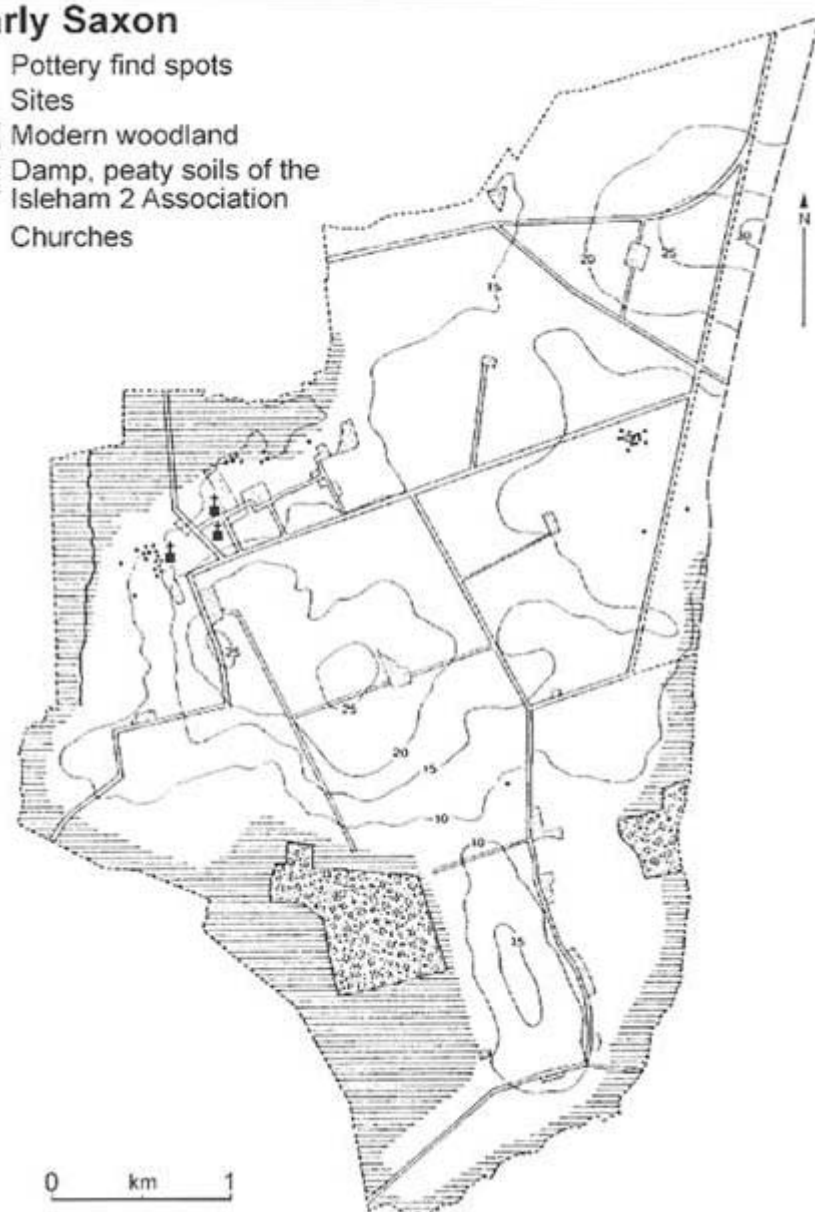
Romano-British

- Pottery find spots
- Sites
- Modern woodland
- Damp, peaty soils of the Isleham 2 Association
- Churches

Early Saxon

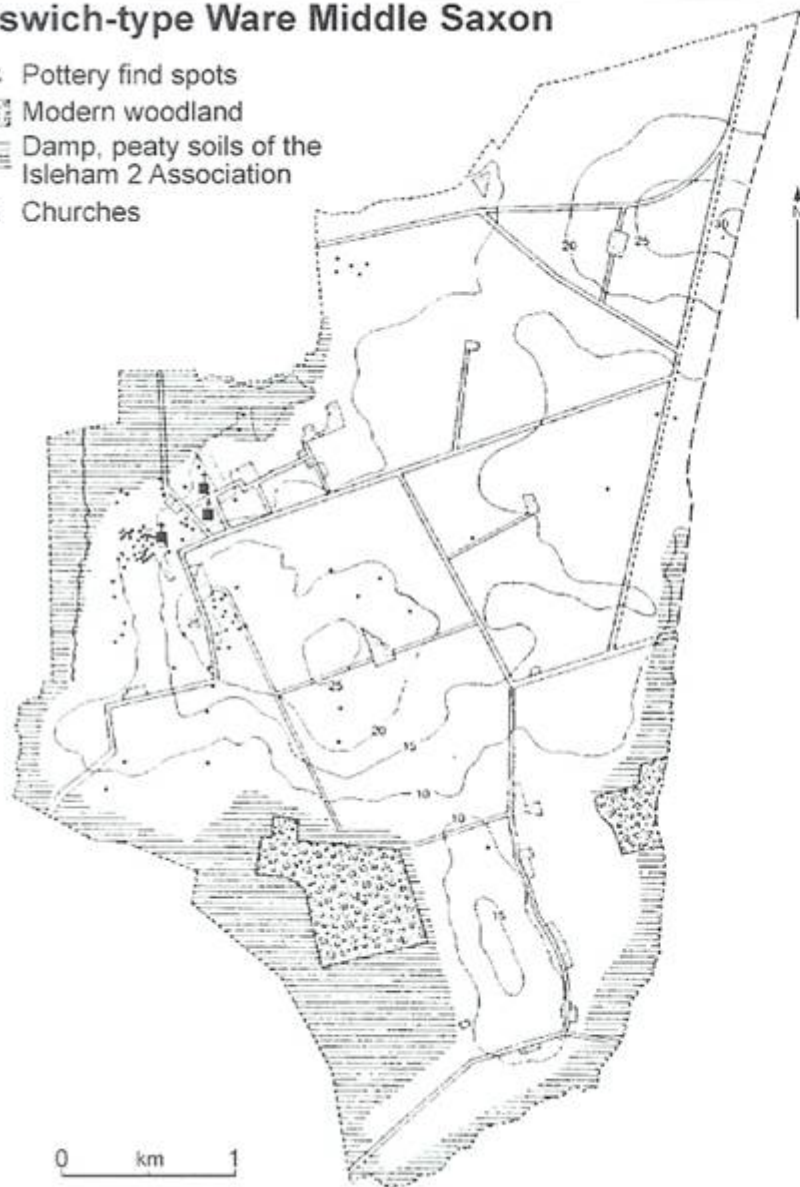
- Pottery find spots
- Sites
- Modern woodland
- Damp, peaty soils of the Isleham 2 Association
- Churches

Změna hustoty osídlení: 8. - 9. X 10. – 11. stol.

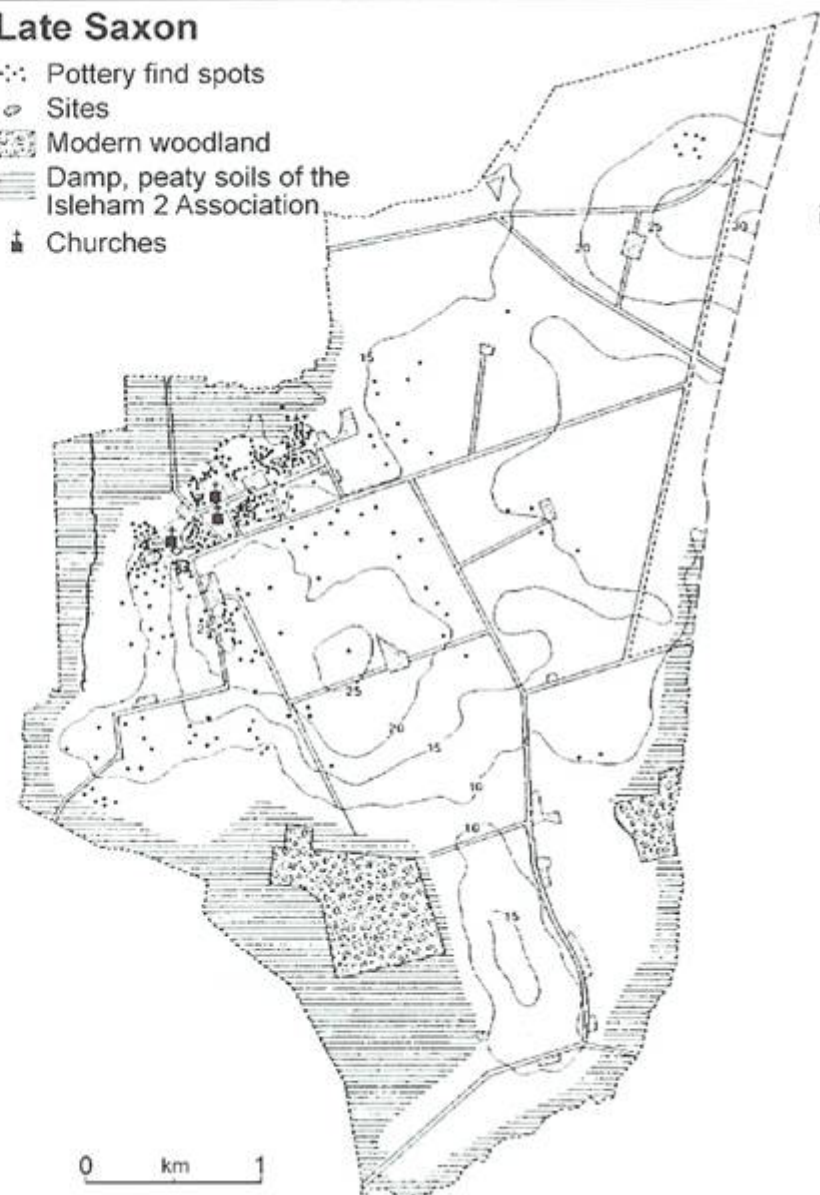
Ipswich-type Ware Middle Saxon

- Pottery find spots
- Modern woodland
- Damp, peaty soils of the Isleham 2 Association
- Churches

Late Saxon

- Pottery find spots
- Sites
- Modern woodland
- Damp, peaty soils of the Isleham 2 Association
- Churches

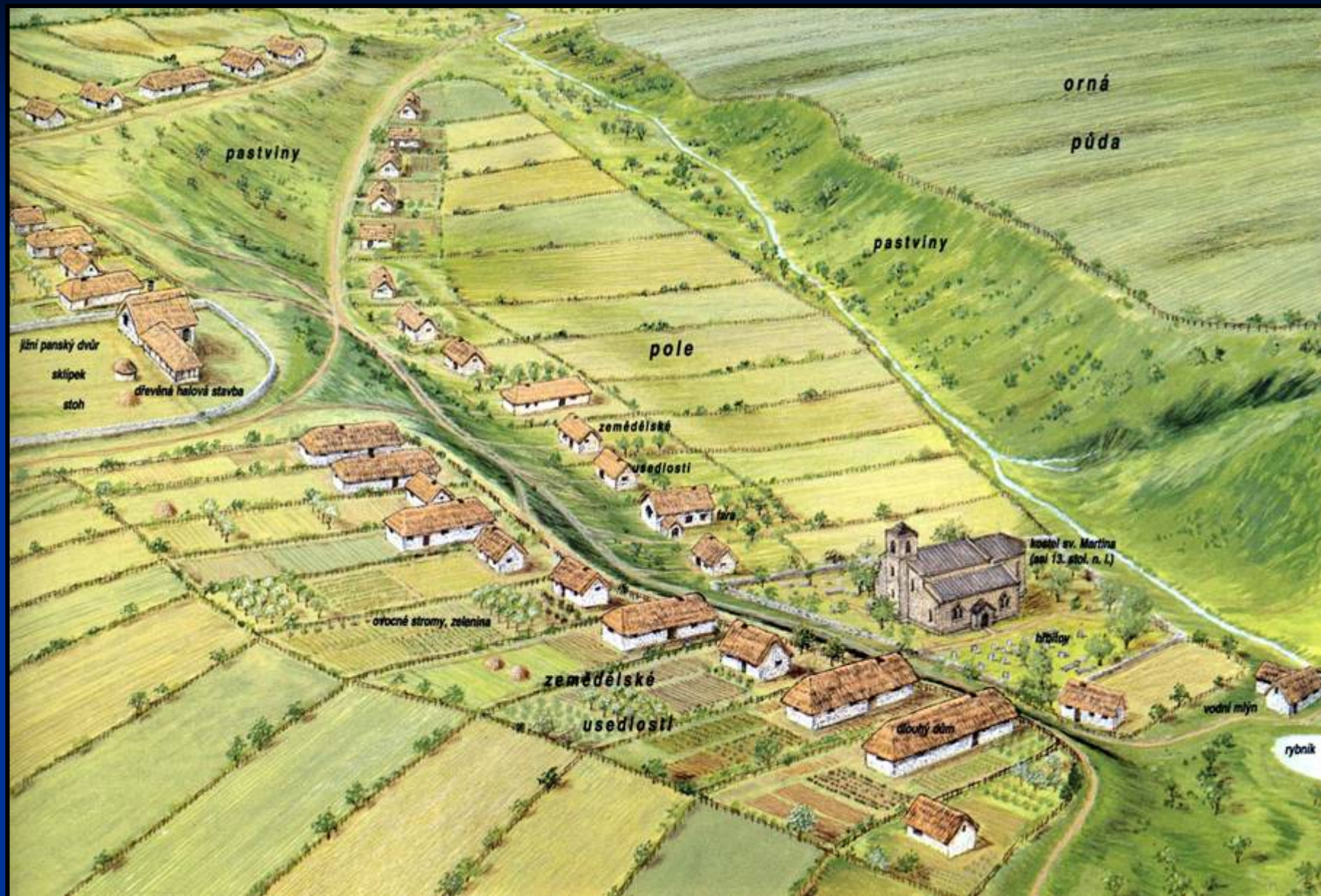

Změna v půdorysném uspořádání
vesnice v raném středověku
(Německo)

Dolní Sasko: příklad výrazně koncentrovaného osídlení

Dochované půdorysy vrcholně středověkých vesnic

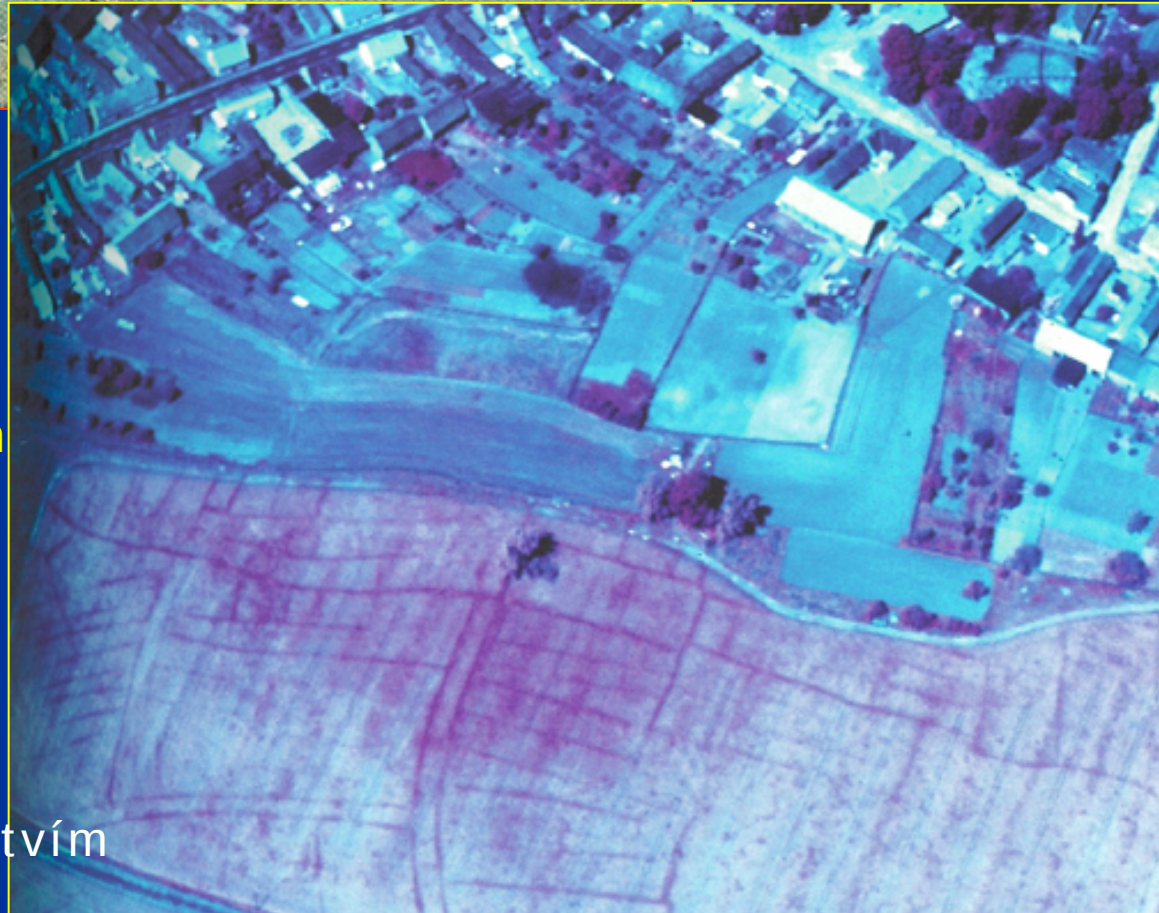

Zaniklá středověká vesnice
identifikovaná pomocí porostových příznaků

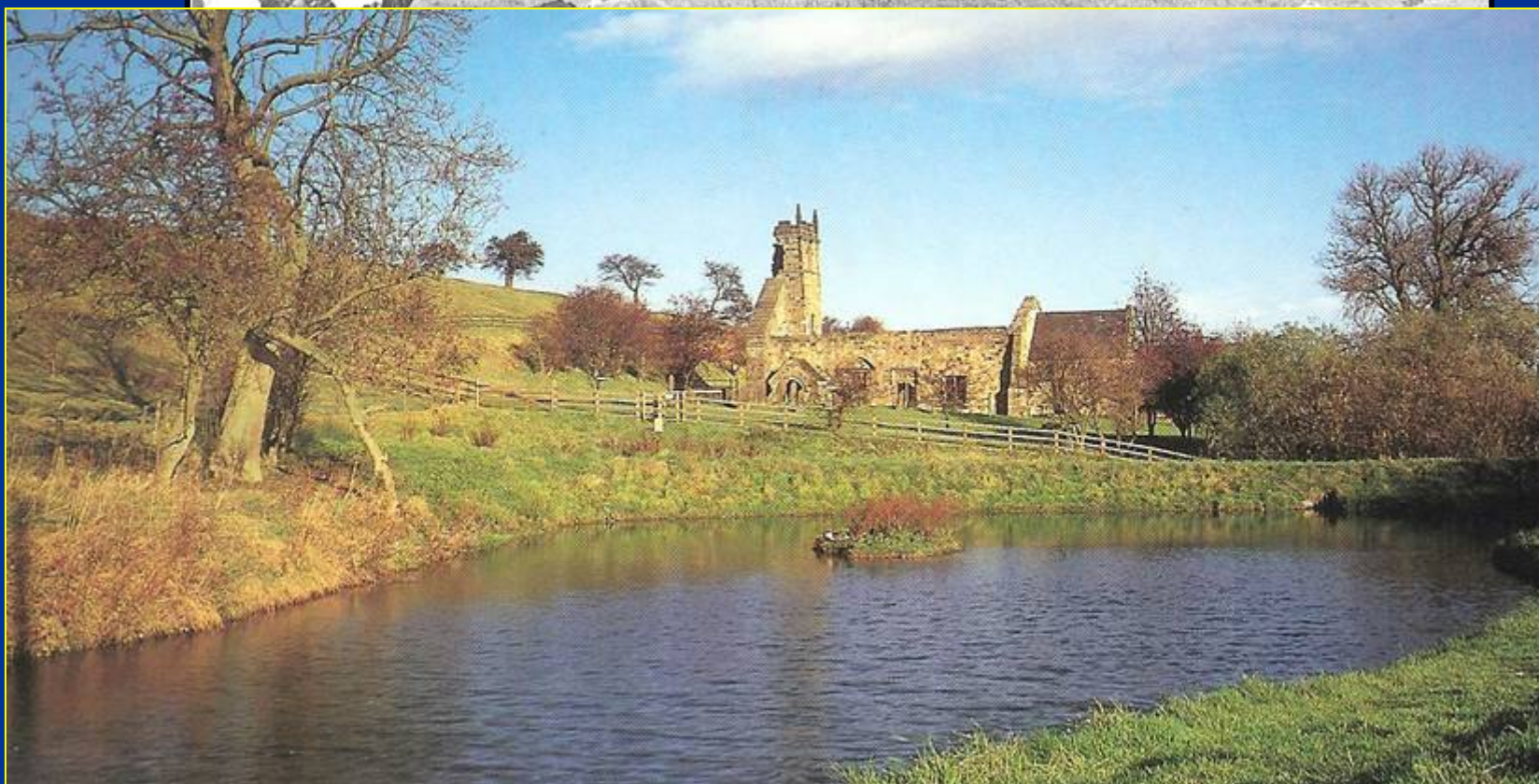
a) zachované v terénním
reliéfu

Zaniklé části středověkých
vesnic

b) zviditelněné prostřednictvím
porostových příznaků

Relikty zaniklých středověkých vesnic: zděná sakrální architektura

Vnější Hebridy: Mingulay

Exploatace krajiny
ve středověku - novověku

PLUŽINA

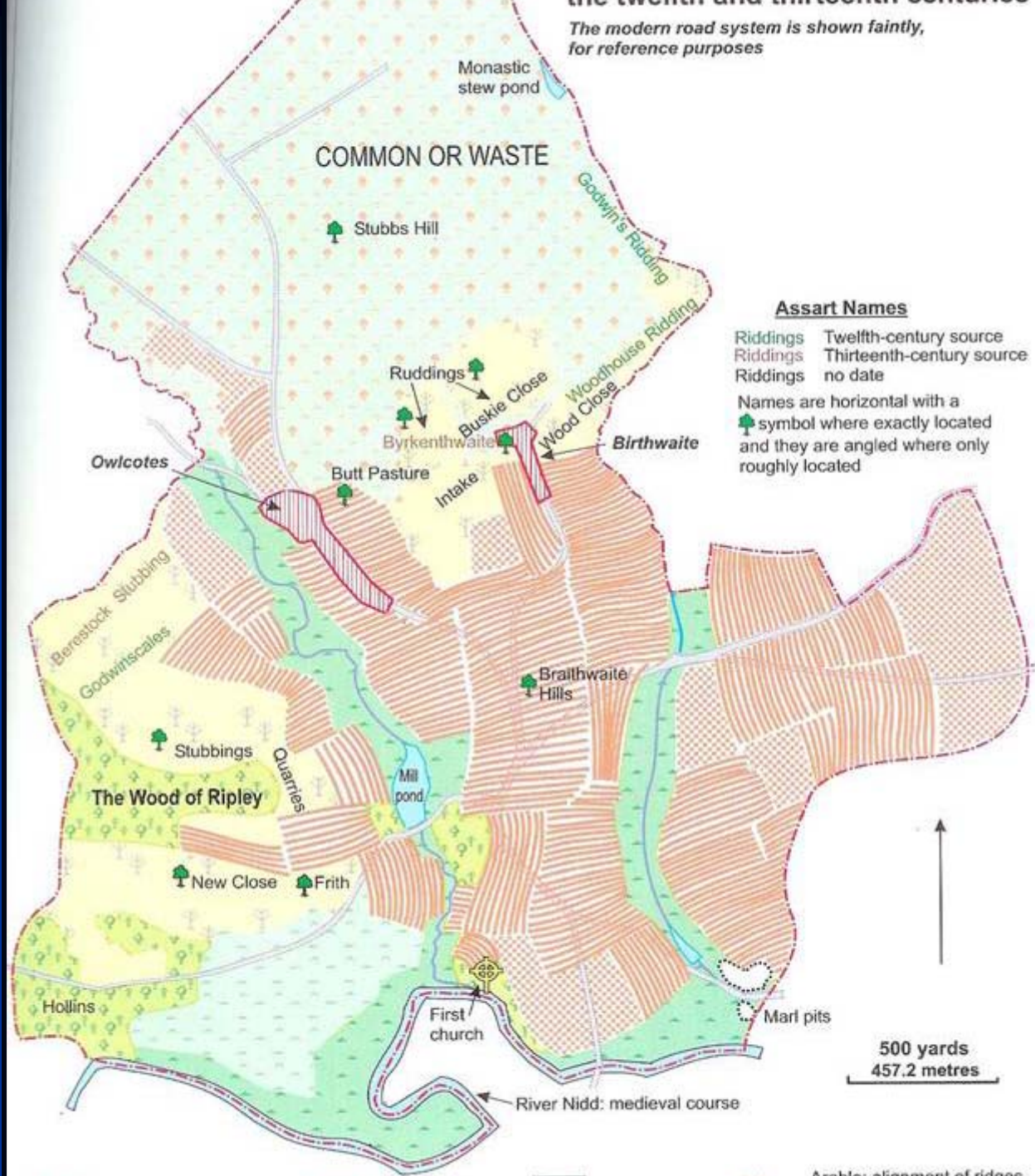
pastviny
louky

LES

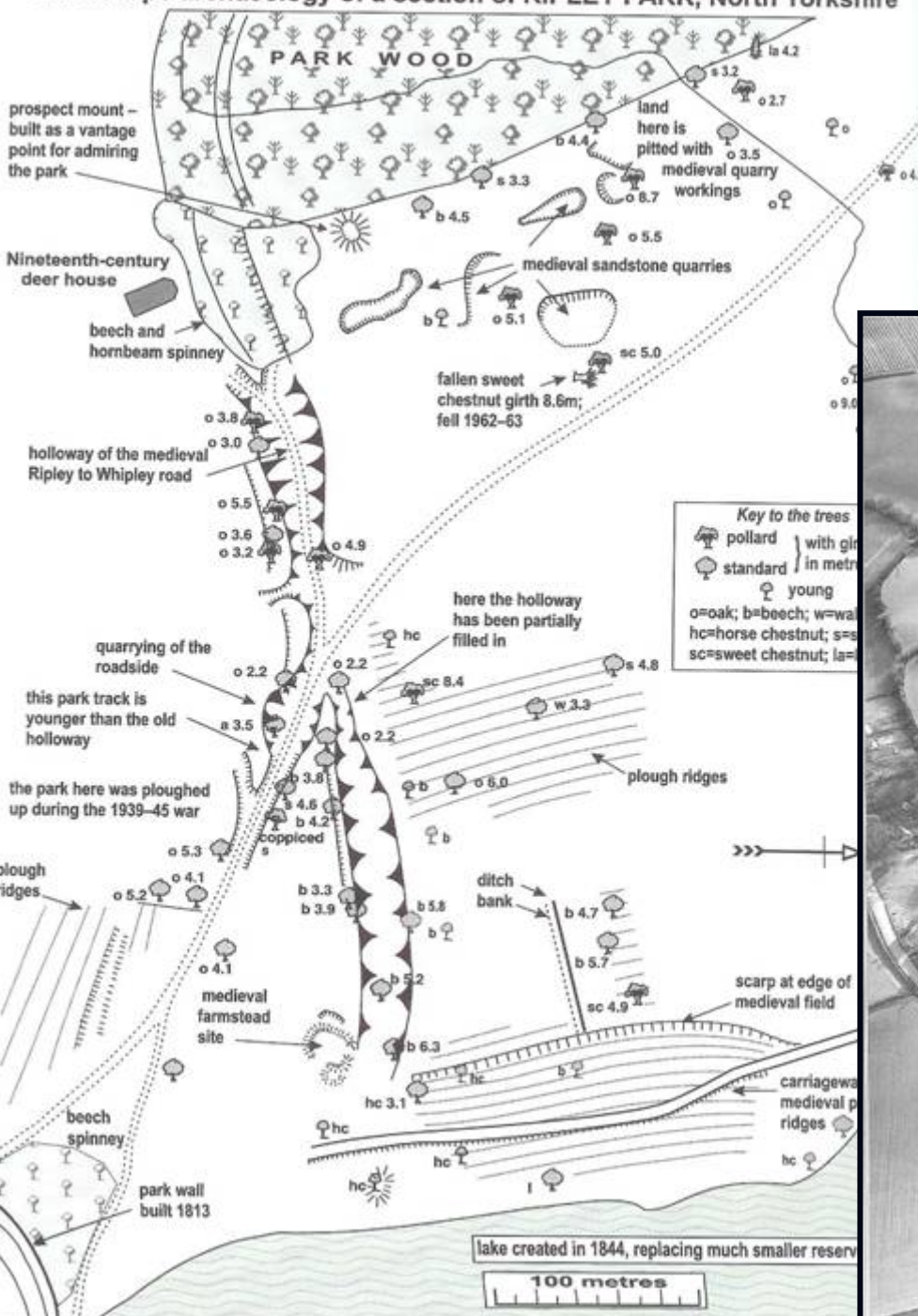
Zaniklé a existující vesnice
a jejich plužina

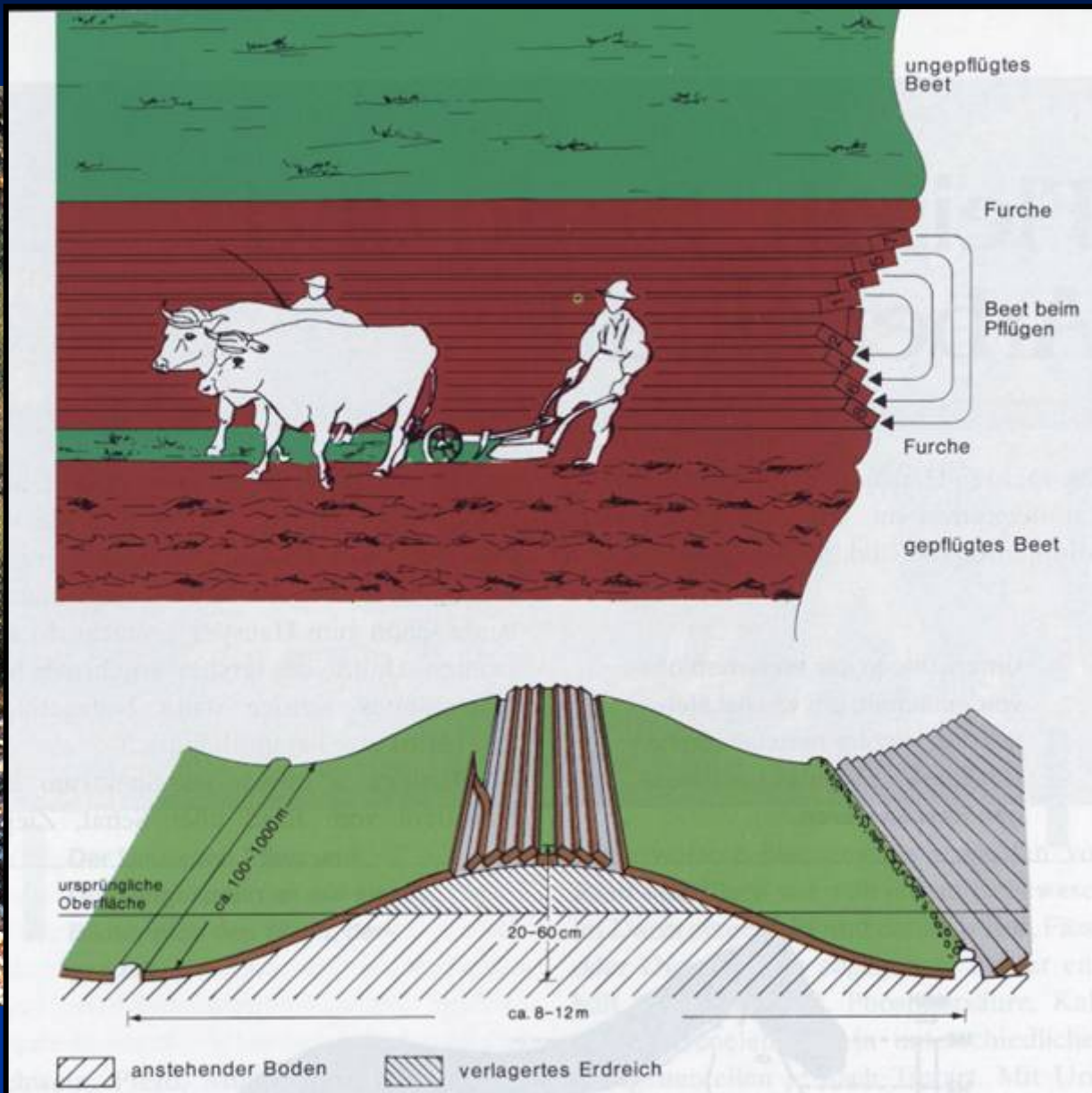
the twelfth and thirteenth centuries
The modern road system is shown faintly,
for reference purposes

Landscape archaeology of a section of RIPLEY PARK, North Yorkshire

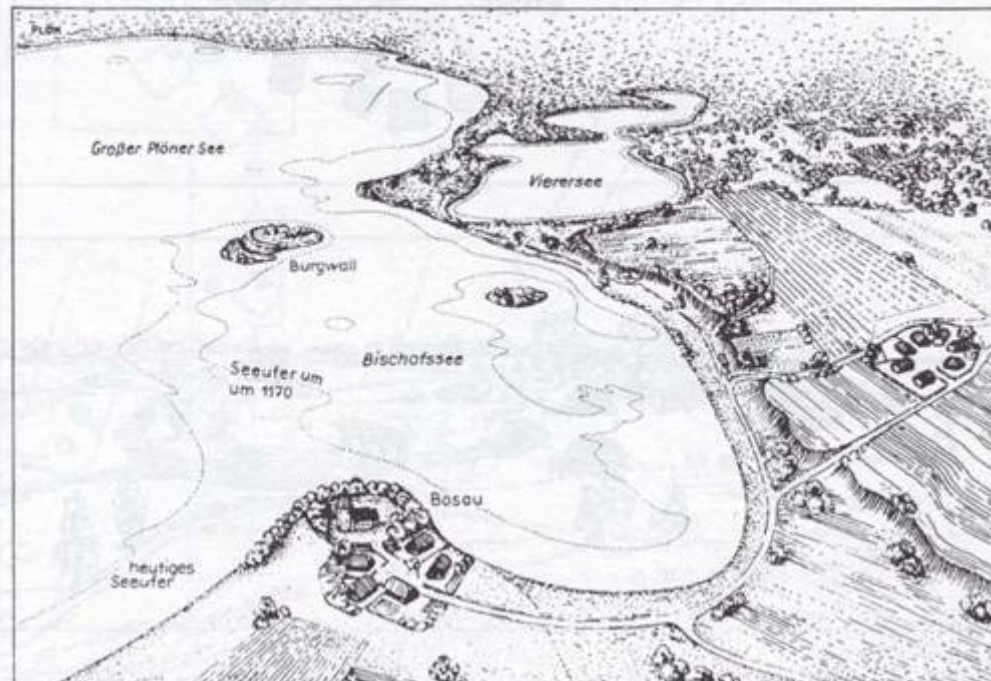
V reliéfu zachované záhony středověkých polí

Pásová záhumenicová plužina lesní lánové vesnice

Změny v podobě krajiny a jejího hospodářského využití

Bosau
(Ostholstein)

Kozojedy
(Kolínsko)

ENGLAND: PRESENCES OF WOODLAND c.700-1086

Based upon
Domesday Book
and
Anglo-Saxon and
Scandinavian
Place-names

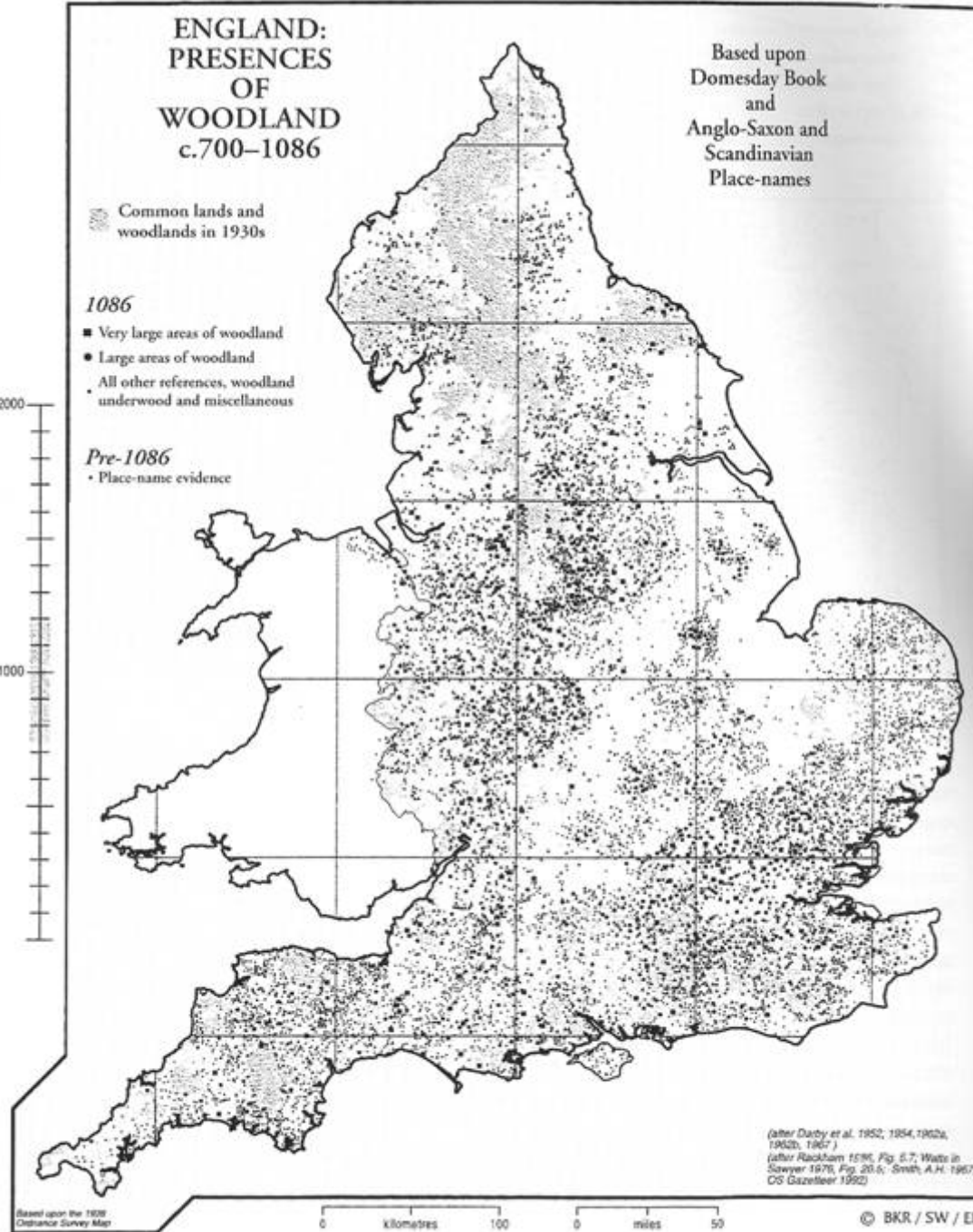
 Common lands and
woodlands in 1930s

1086

- Very large areas of woodland
- Large areas of woodland
- All other references, woodland
underwood and miscellaneous

Pre-1086

- Place-name evidence

(after Darby et al. 1952; 1954, 1962a,
1962b, 1967)
(after Rackham 1916, Fig. 5.7; Watts in
Sawyer 1976, Fig. 20.6; Smith, A.H. 1967;
OS Gazetteer 1992)

Based upon the 1928
Ordnance Survey Map

0 kilometres 100 0 miles 50

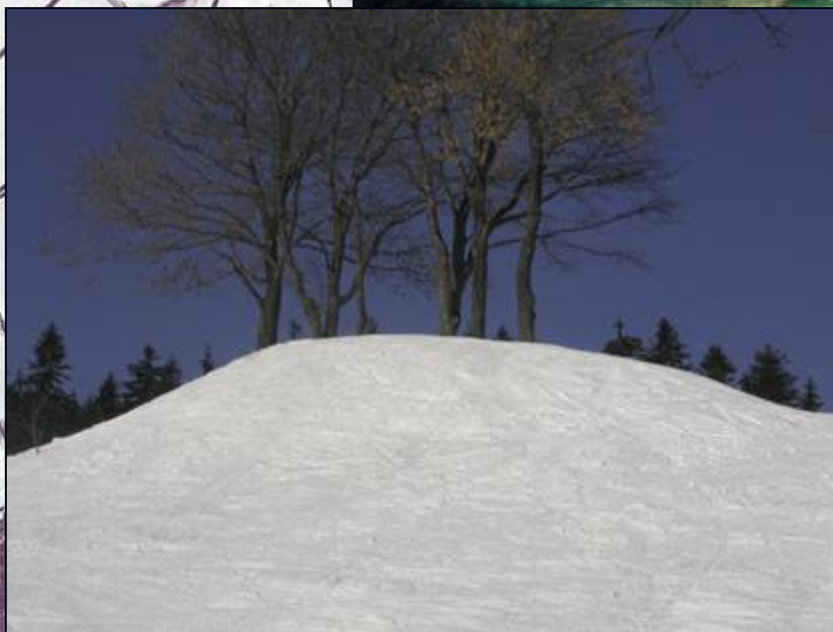
© BKR / SW / EH

BRIXWORTH

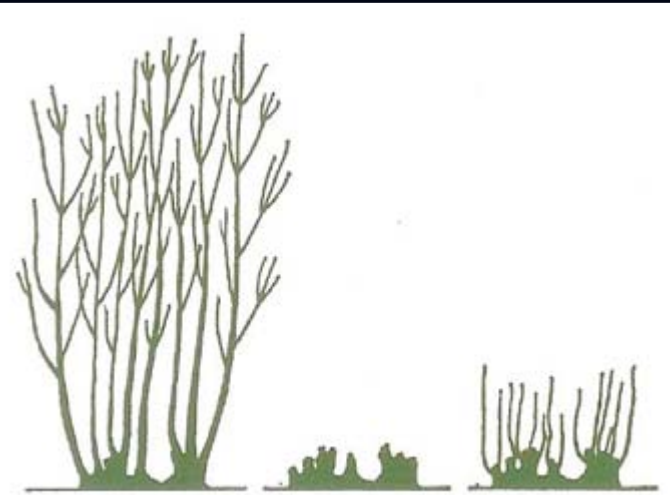
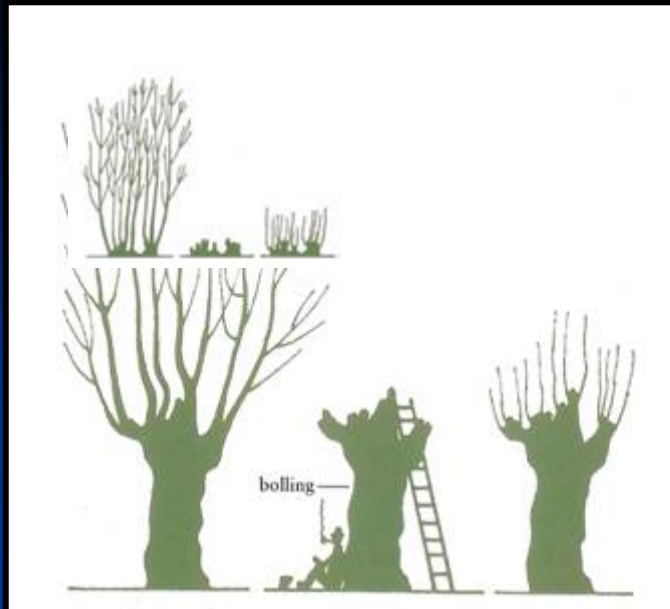
Open Fields

1422

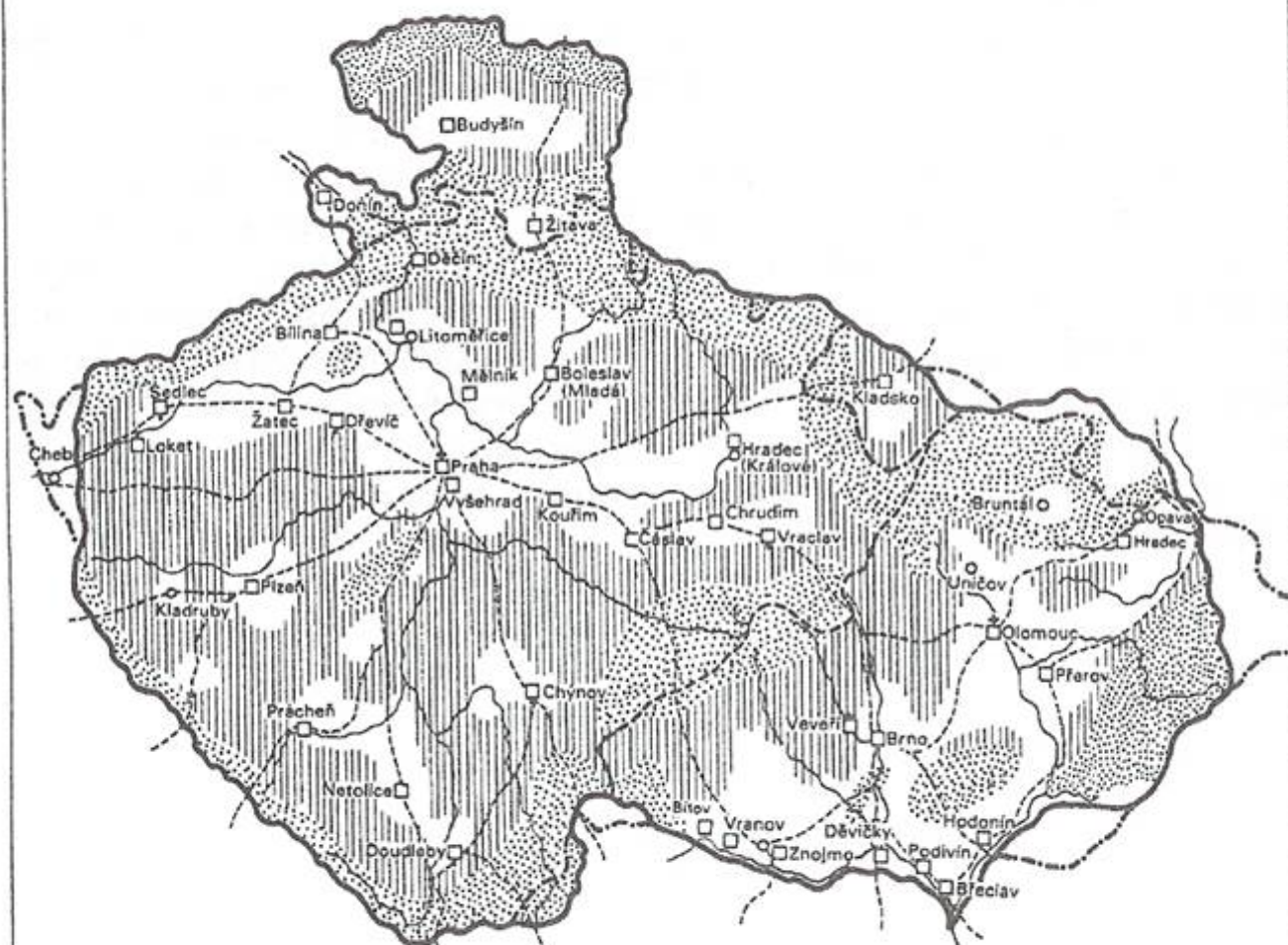

Přelom 18. – 19. stol.: ohrazování
obecních pozemků

LES

ČESKÝ STÁT ZA PŘEMYSLA OTAKARA I.

□ správní centra	□ nově zřízená	— průběh hranice	□ souvislé osídlení	▨ zalesněné území
○ městské obce	□ upadající	- - - dnešní státní hranice	▨ zalesněné území	▨ zalesněné území
+ biskupství		— vodní toky	▨ zalesněné území	▨ zalesněné území
		- - - hlavní cesty	▨ zalesněné území	▨ zalesněné území

A 182

KATEŘINA CHARVÁTOVÁ

DĚJINY CISTERCKÉHO ŘÁDU V ČECHÁCH 1142 - 1420

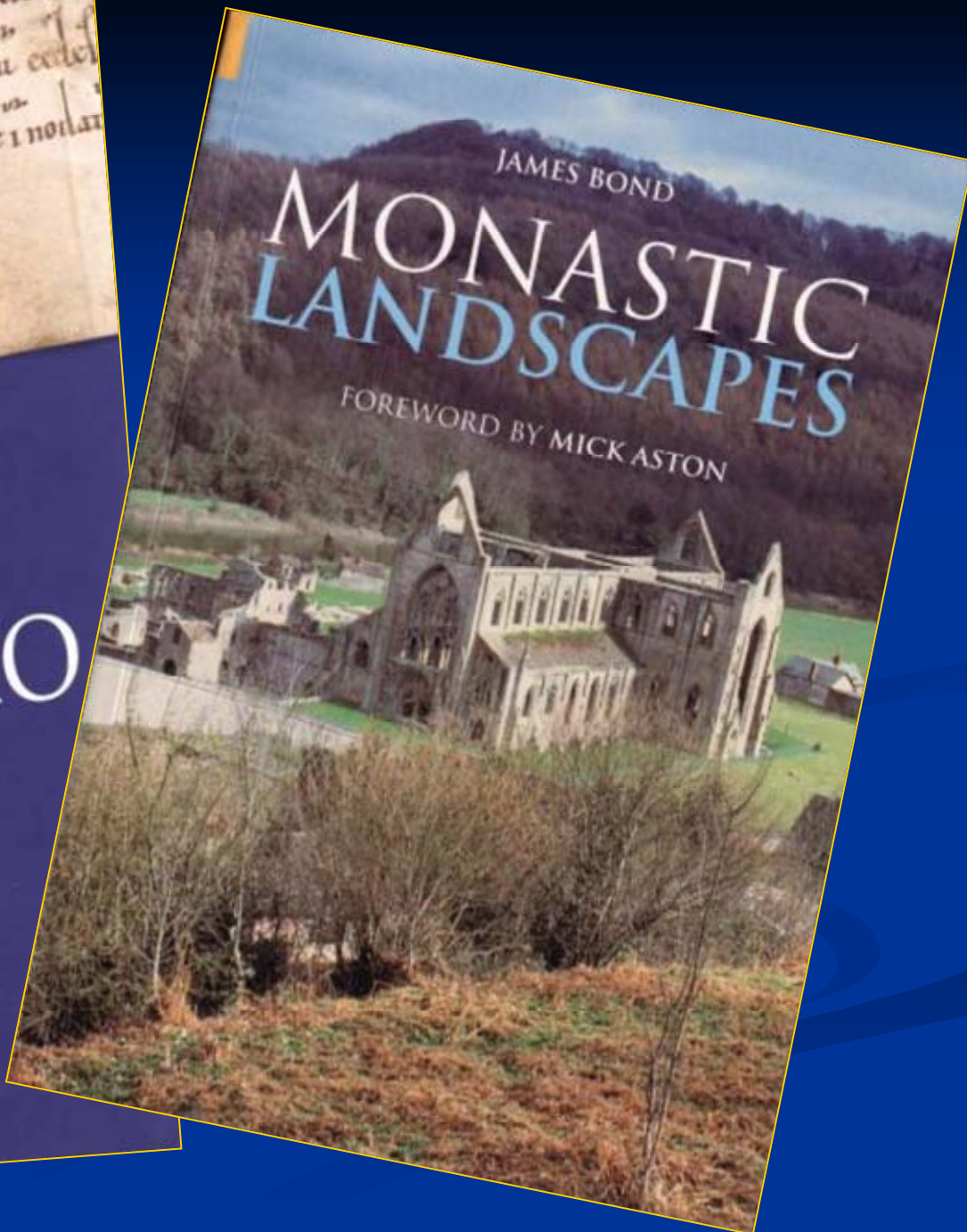

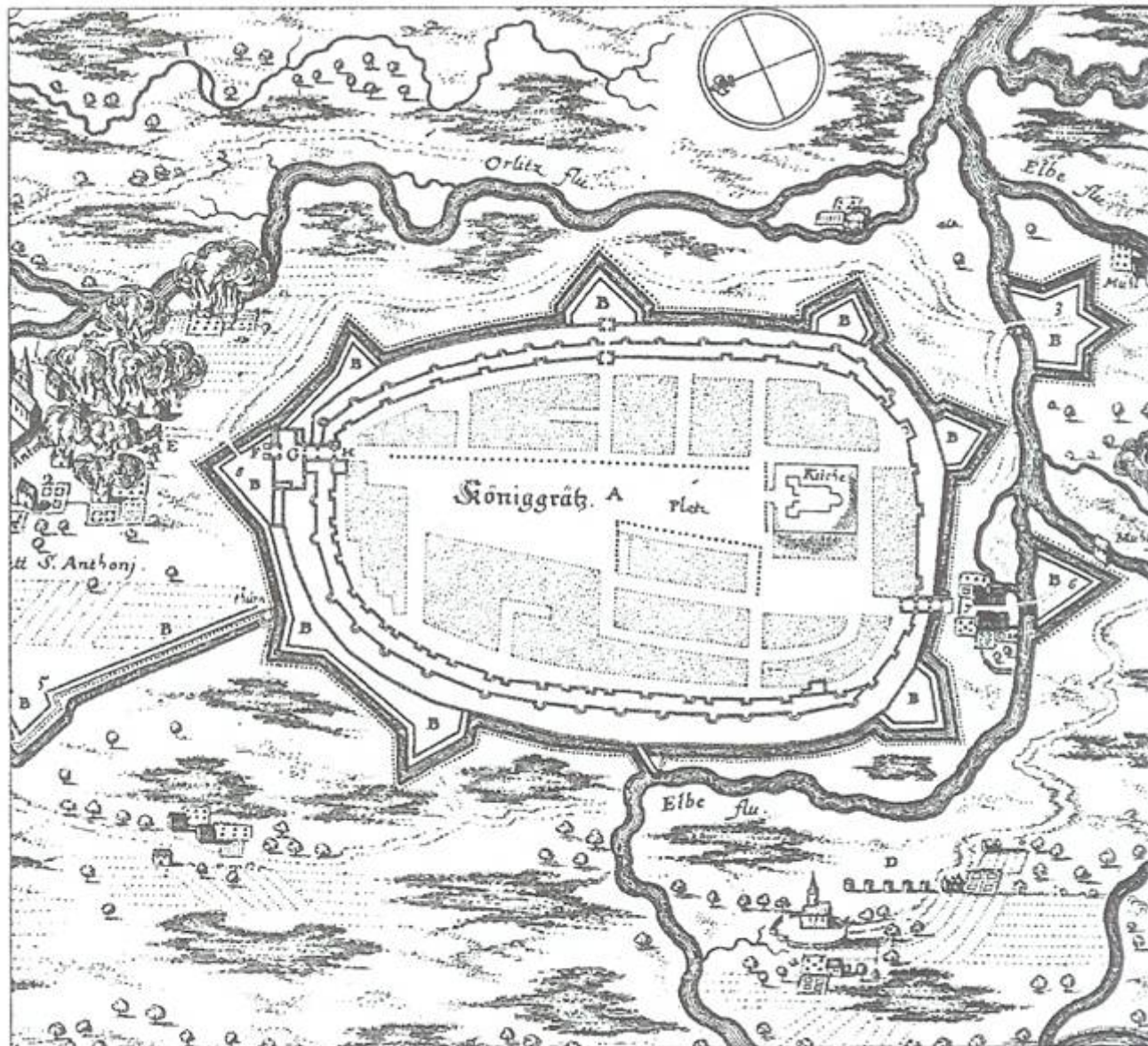
KAROLINUM
nakladatelství Univerzity Karlovy

JAMES BOND

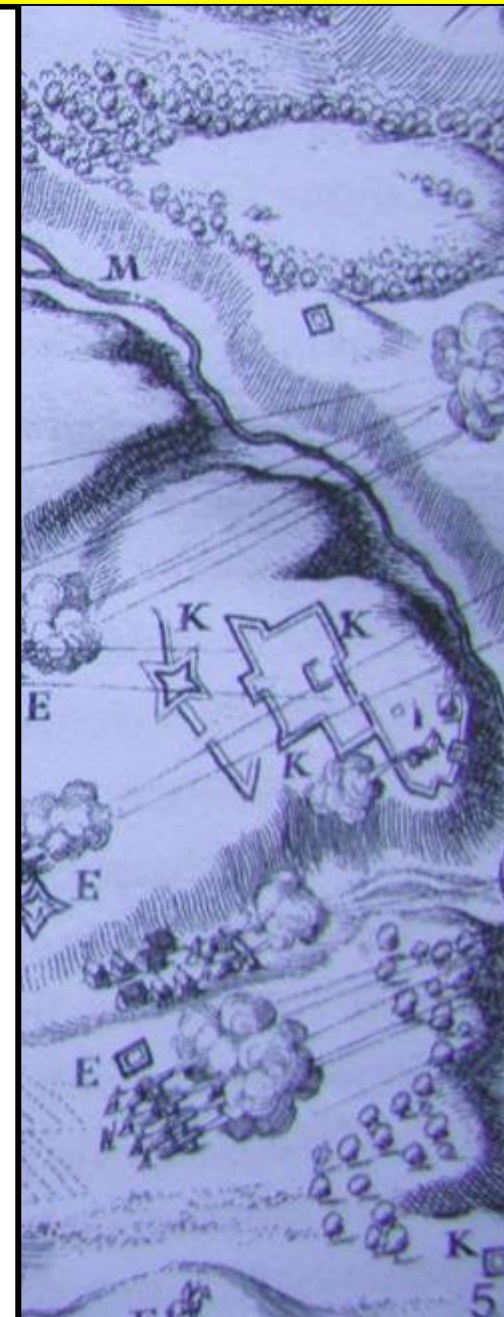
MONASTIC LANDSCAPES

FOREWORD BY MICK ASTON

14. Plán dobytí města Hradce Králové 16.2.1640.

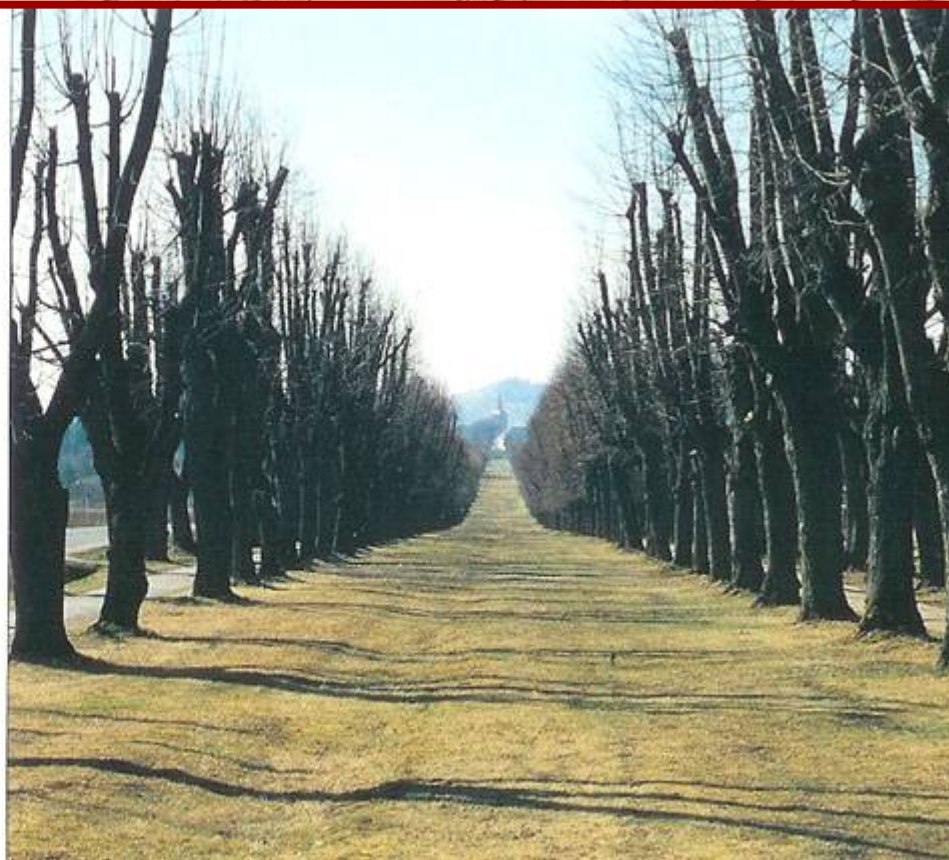
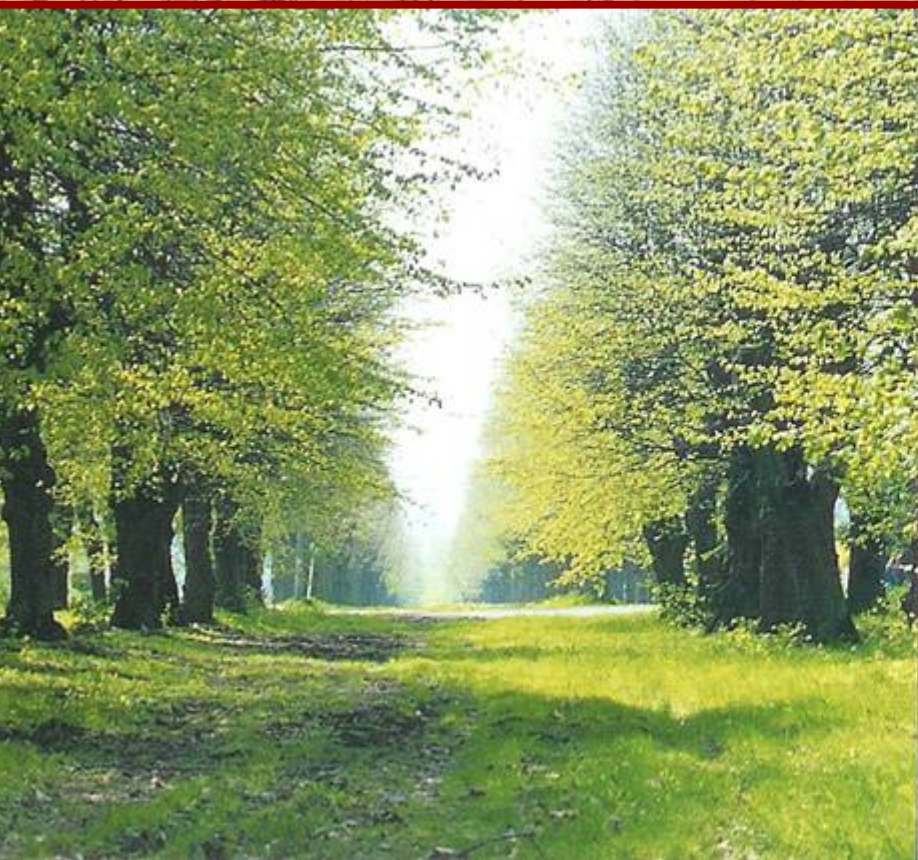

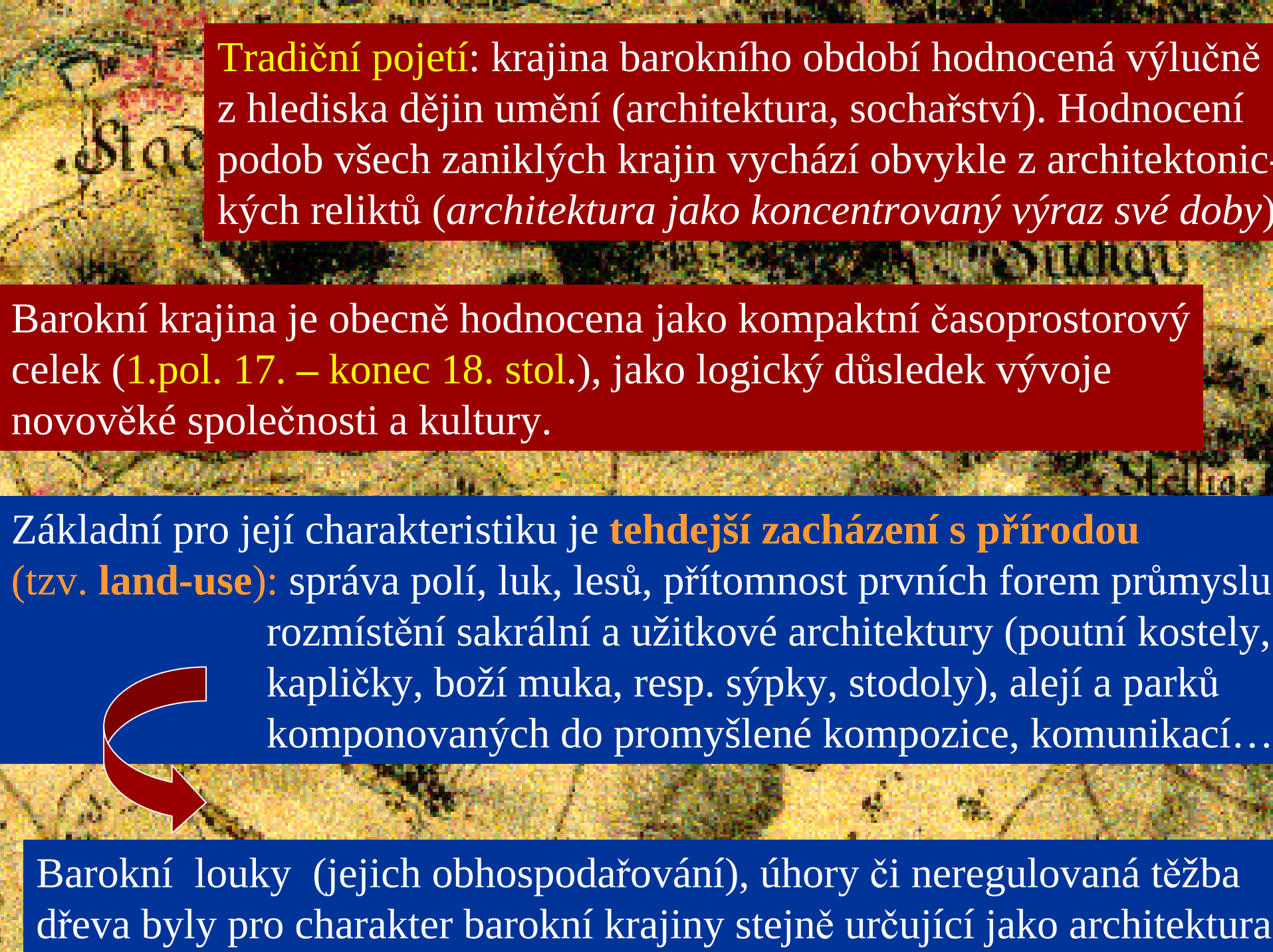
23 6 2005

Třeboutice (LT):
50.-60. léta 19. stol.

BAROKNÍ (KOMPONOVANÁ) KRAJINA

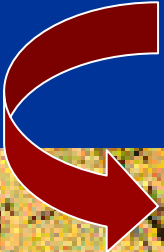

Tradiční pojetí: krajina barokního období hodnocená výlučně z hlediska dějin umění (architektura, sochařství). Hodnocení podob všech zaniklých krajín vychází obvykle z architektonických relikvů (*architektura jako koncentrovaný výraz své doby*)

Barokní krajina je obecně hodnocena jako kompaktní časoprostorový celek (**1.pol. 17. – konec 18. stol.**), jako logický důsledek vývoje novověké společnosti a kultury.

Základní pro její charakteristiku je **tehdejší zacházení s přírodou** (tzv. **land-use**): správa polí, luk, lesů, přítomnost prvních forem průmyslu, rozmístění sakrální a užitkové architektury (poutní kostely, kapličky, boží muka, resp. sýpky, stodoly), alejí a parků komponovaných do promyšlené kompozice, komunikací...

Barokní louky (jejich obhospodařování), úhory či neregulovaná těžba dřeva byly pro charakter barokní krajiny stejně určující jako architektura

Impuls pro vznik barokní krajiny: nástup nové (katolické) šlechty po konfiskaci majetku českých stavů v pobělohorské době – spojení rozdrobených držav (půdního fondu) v souvislé celky umožňující hospodařit prostřednictvím sítě šlechtických velkostatků.

Základní charakteristiky a intenzita barokního impaktu na podobu krajiny

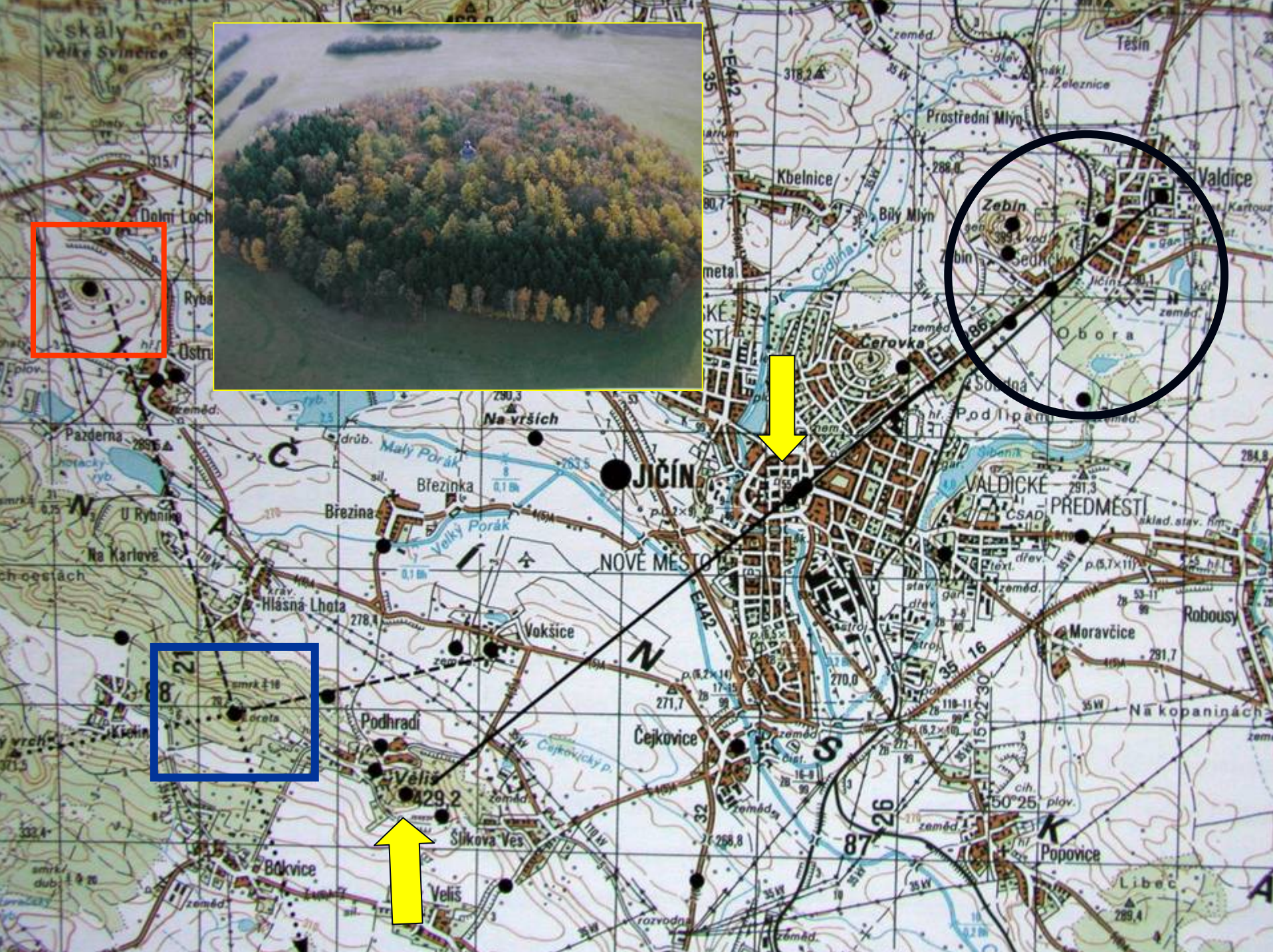
1. Pole, louky, rybníky, nové druhy plodin a rostlin

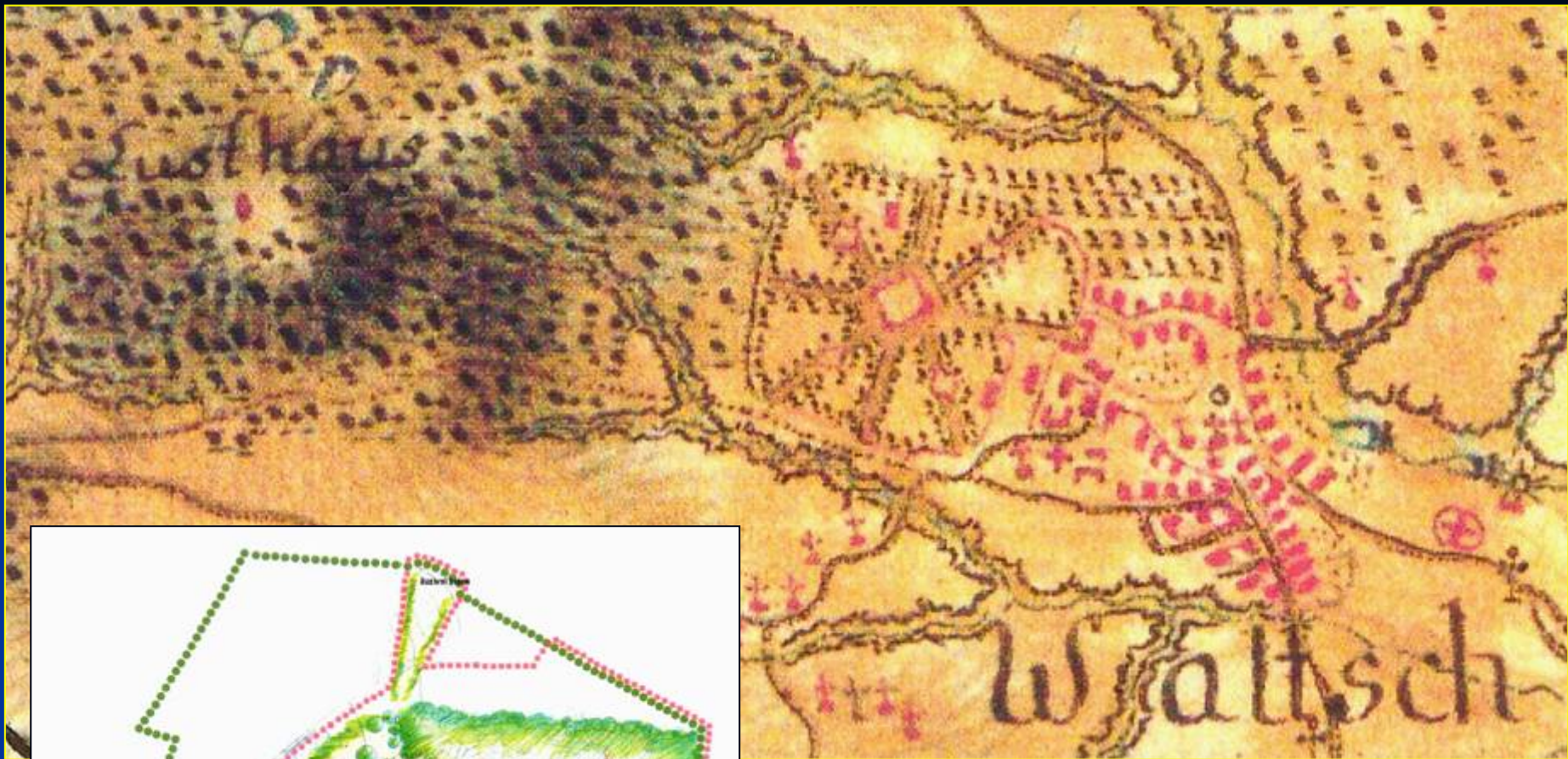
2. Průmyslová výroba a odlesňování

3. Kolonizační postup do odlehlých a vysoko položených oblastí

4. Sídla a architektonicko-krajinářské kompozice

Krajina má působit jako vizuálně a ideologicky jednotný celek. Baroko důsledně kolonizuje většinu sídel (města, vesnice, komunikací a velký počet přírodních dominant (kopce, meze).

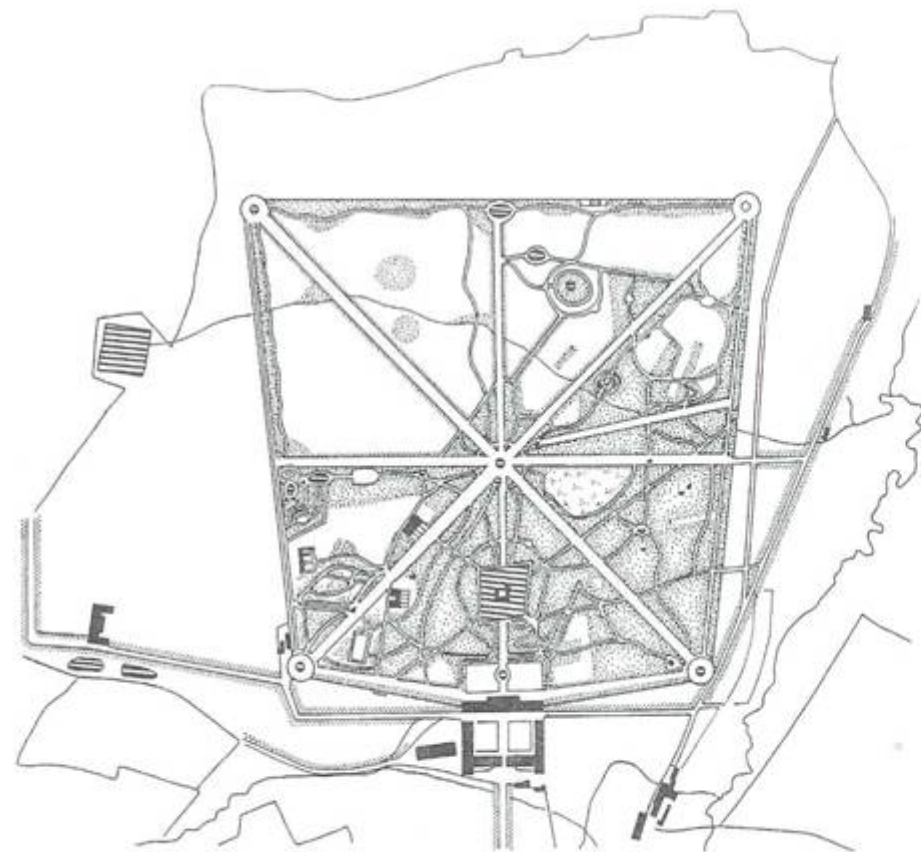

VALEČ: PROMĚNA BAROKNÍ
KOMPOVANÉ ZÁMECKÉ ZAHRADY
A OKOLNÍ KRAJINY DO PODOBY
ANGLICKÉHO PARKU

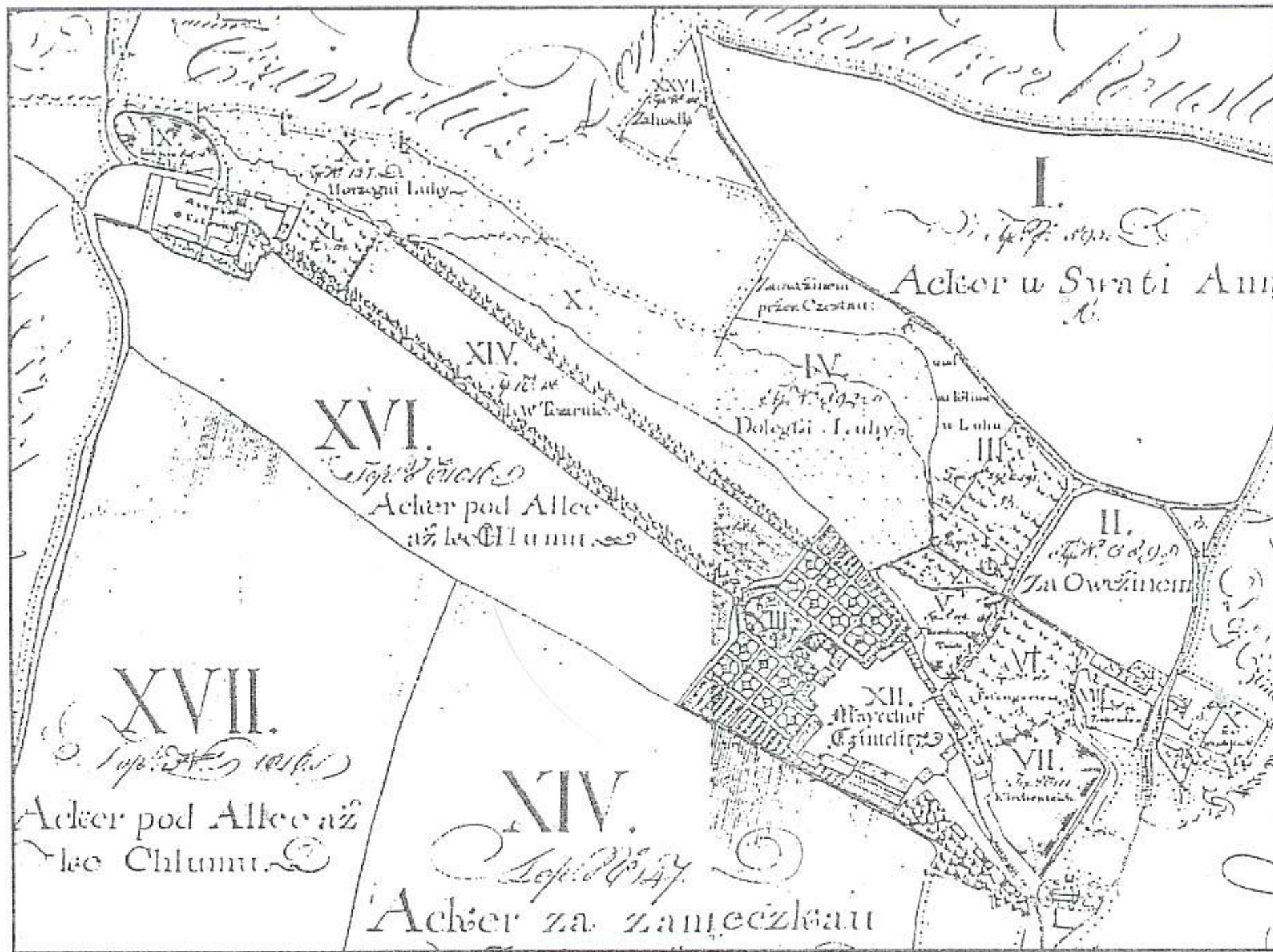
53a. Červený Dvůr — stav úpravy z r. 1740

polovina 18. stol.

úpravy ze začátku 20. stol.

ČERVENÝ DVŮR

Čimutice

Moravský Luleh

IX.

X.
Moravský Luleh

XXVI.
Zahusla

I.
Achér u Svati Anny

XIV.

XVI.
Achér pod Allee
až k Chlumu

IV.
Dolejší Luleh

III.

II.

Za Ověžincem

XVII.

Achér pod Allee až
k Chlumu

XII.
Mlýnský Újezd

VII.
Křiváček

XIV.

Achér za záměčkau

◀ XVIII. Na Ježiše vložen kříž.
Jesus nimmt das Kreuz an.

ŘÍMOV

▲ XX. Setkání s Veronikou.
Begegnung Christi
mit Veronika.

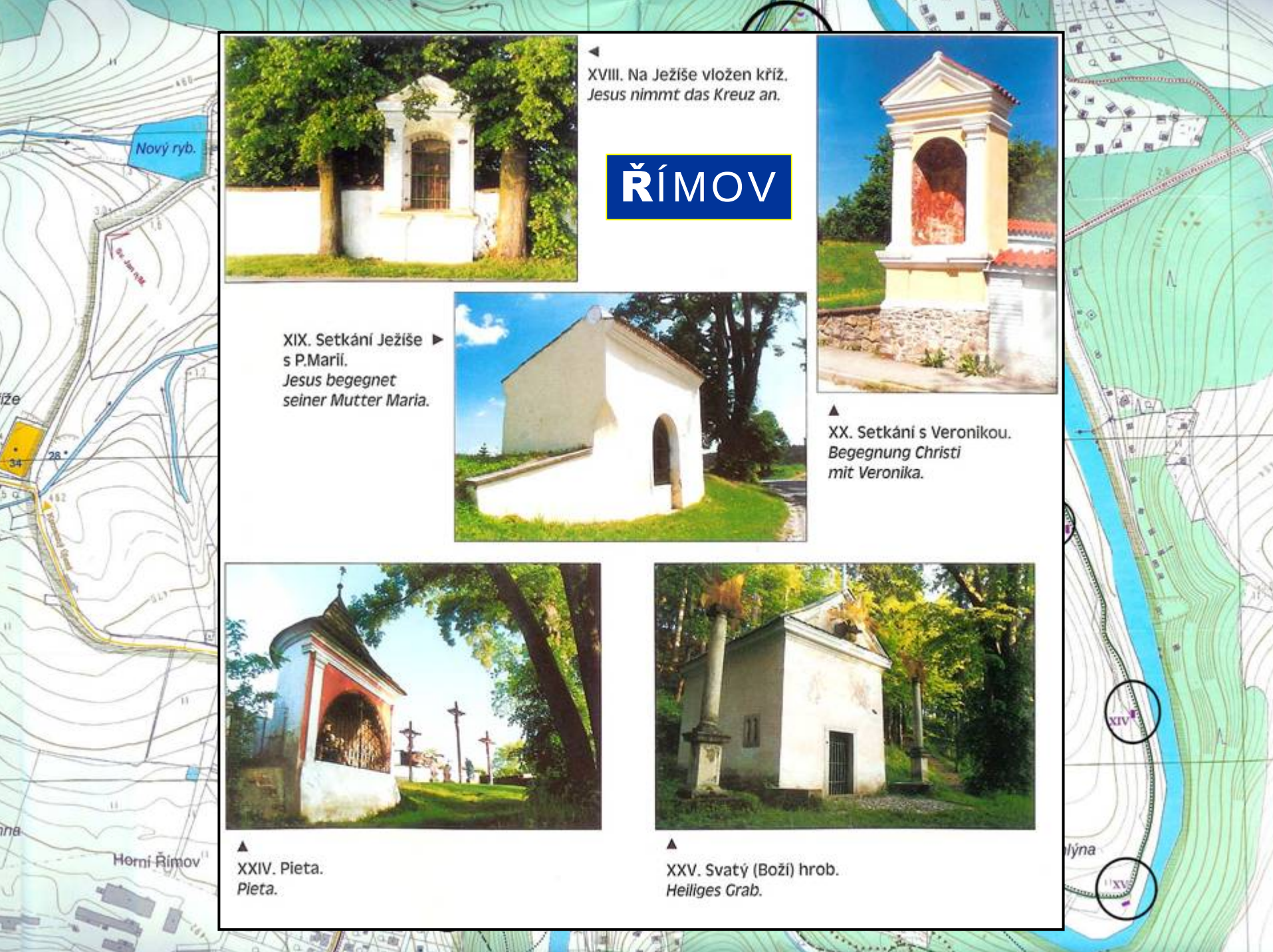
XIX. Setkání Ježiše ▶
s P.Marií.
Jesus begegnet
seiner Mutter Maria.

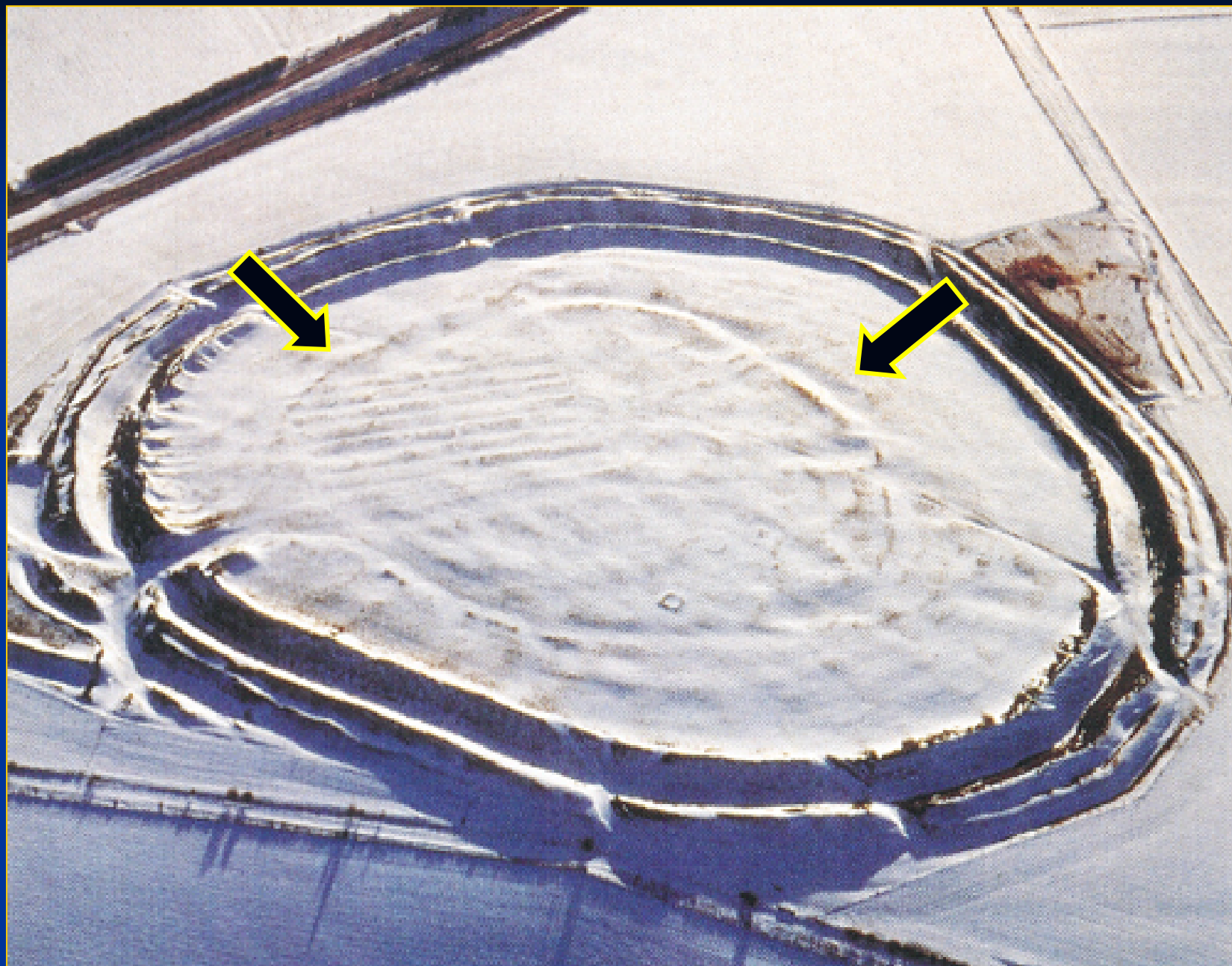
▲ XXIV. Pieta.
Pieta.

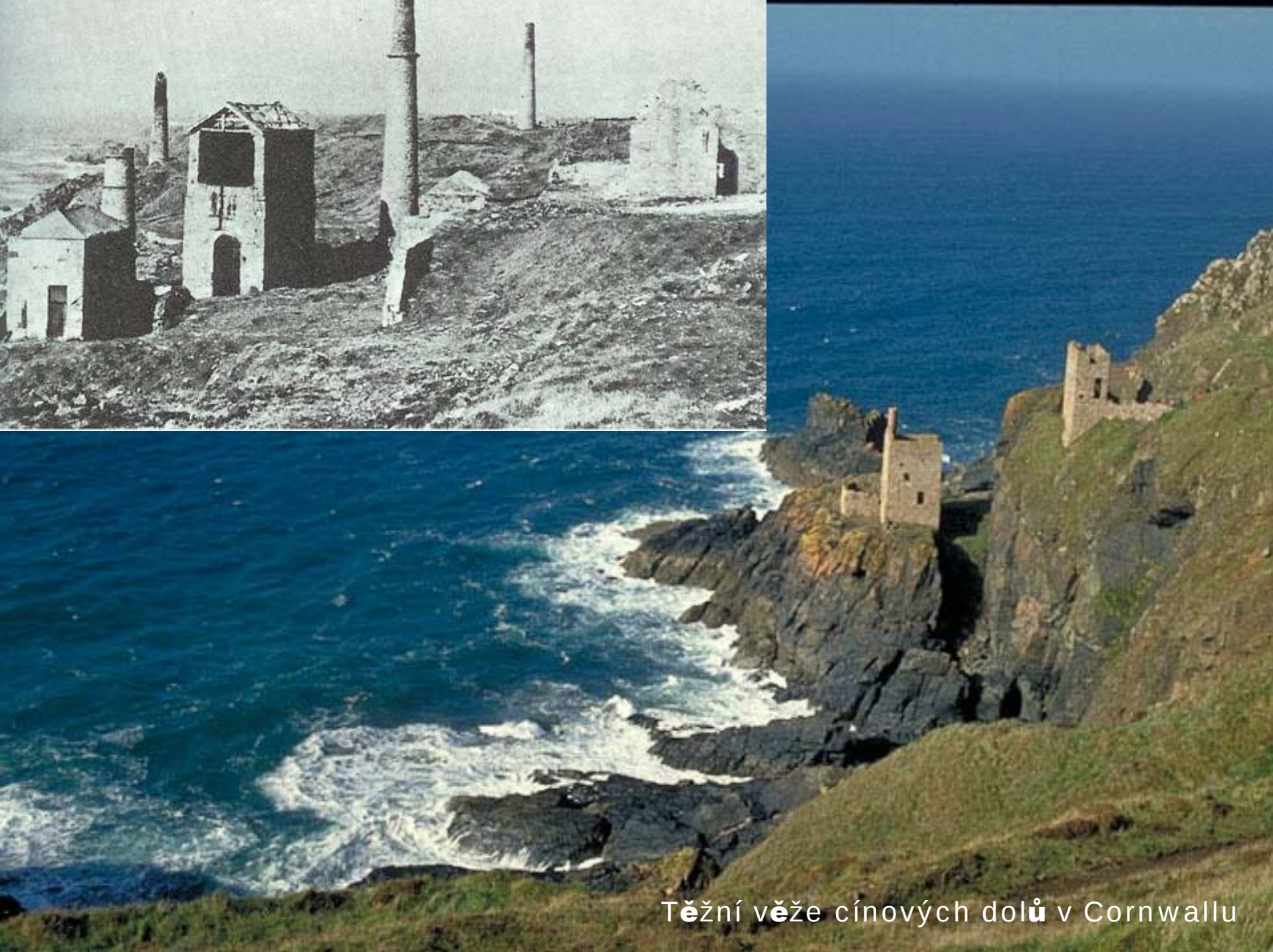

▲ XXV. Svatý (Boží) hrob.
Heiliges Grab.

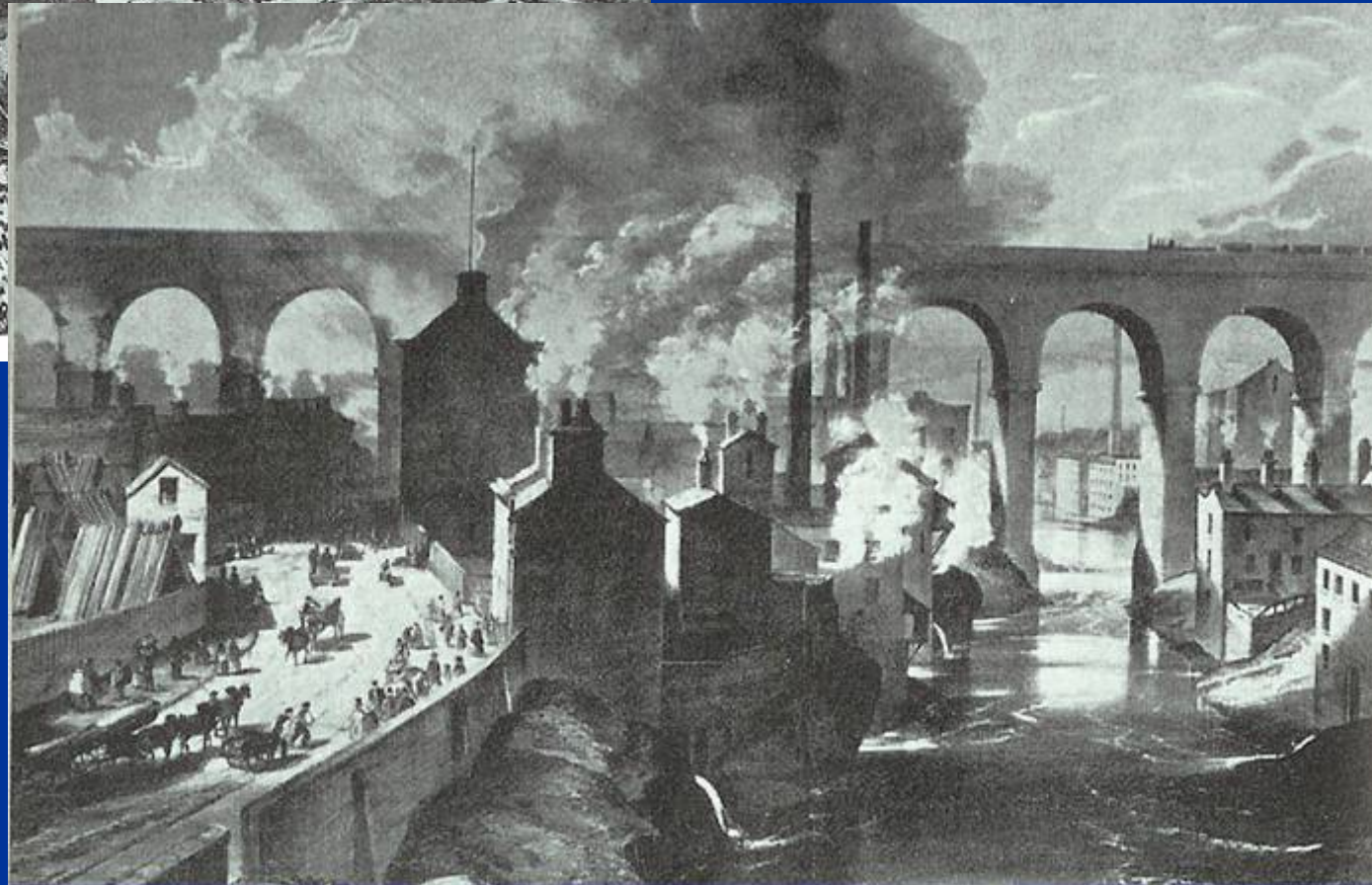
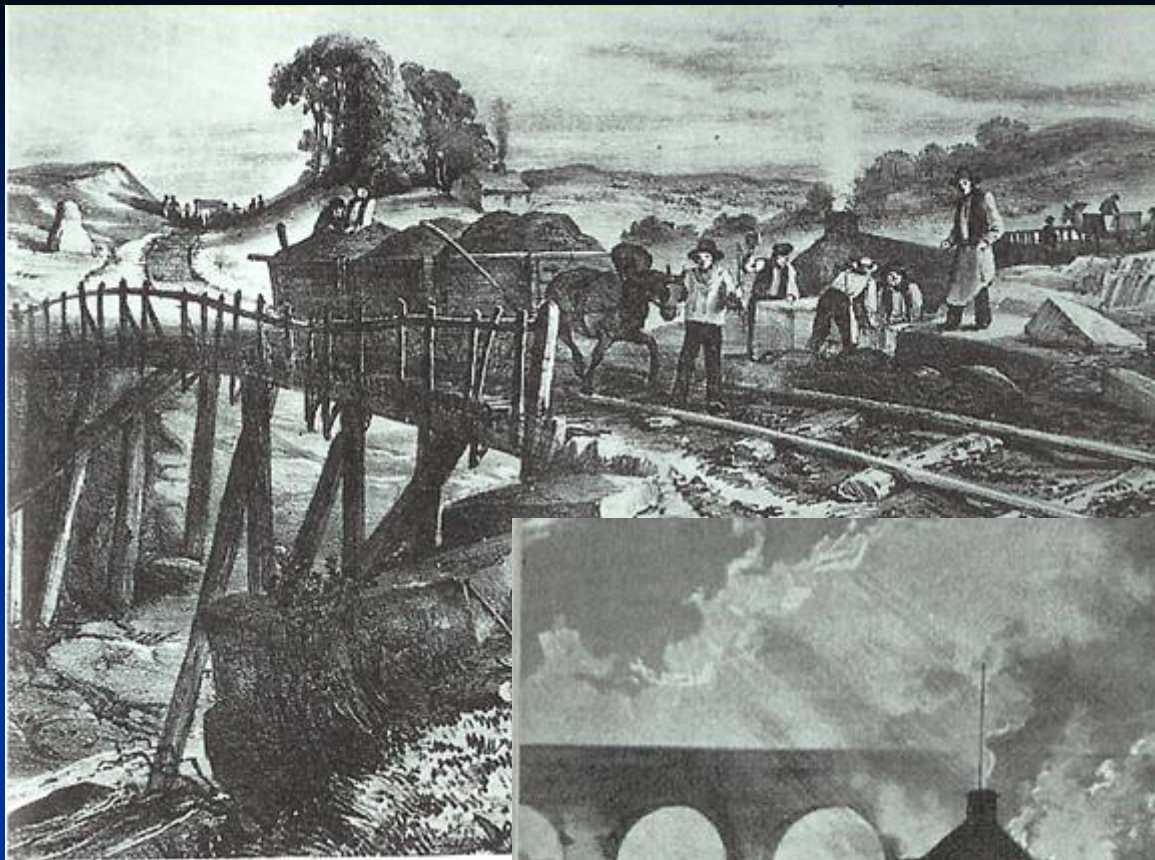

Využití pravěkých ohrazení pro potřeby novověkých komunit

Těžní věže cínových dolů v Cornwallu

S O U H R N: vývoj a proměny české kulturní krajiny

1. Před nástupem neolitu: krajina předkulturní (mezolit)

hustota osídlení (zejména v určitých oblastech/ biotopech) a charakter krajiny ve srovnání se starším neolitem podobné – přechod mezi předkulturní a kulturní krajinou byl pozvolnější, než se obecně soudí.

2. Zavedení zemědělství: vznik kulturní krajiny

krajina jako jediný vývojový celek od konce počáteční fáze neolitu po raný středověk; neolitická revoluce, pak po celý pravěk pozvolný vývoj; výjimky: **1. tzv. druhotná výrobní revoluce** (eneolit - zavedení orného zemědělství, vynález kola/vozu, vznik trvalé sítě sídlišť) **2. přelom doby bronzové a železné** (klimatické změny, technologické inovace, nové způsoby hospodaření)

3. Silný ústup osídlení kolem poloviny 1. tisíciletí (stěhování národů)

3. Doba vrcholného středověku (12. – 16. stol.): vznik intenzivně využívané silně mozaikovitě pastevně agrární krajiny parkového rázu, která se rychle šíří do oblastí dosud neosídlených (sílicí kolonizace prostoru daná demografickým vzrůstem, politickou konsolidací českého státu, hospodářskou konjunkturou a patrně i teplejším klimatem období 10.-12. stol.)
4. Barokní krajina (17. – 18. stol.): začátek procesu přeměny krajiny do vysoce organizované podoby moderní doby. Má charakter ostře vymezených jednoúčelových ploch pole, louky, pastviny, rybníky). Krajina jako plně lidský výtvar (artefakt).
5. Industriální krajina (19. – 20. stol.): průmyslová revoluce
6. Současná krajina (přelom 20. a 21. stol.): vznik postagrární krajiny